

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra pomocných věd historických a archivnictví

Sbírka pečetí z Rodinného archivu hrabat Šliků

Bakalářská práce

Autor: Jana Janovská

Studijní program: B7105

Studijní obor: Archivnictví – historie

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Martina Bolom – Kotari, Ph.D.

Hradec Králové 2017

Zadání bakalářské práce

Autor: Jana Janovská

Studium: F13216

Studijní program: B7105 Historické vědy

Studijní obor: Archivnictví - historie

Název bakalářské práce: **Sbírka pečetí z Rodinného archivu hrabat Šliků**

Název bakalářské práce AJ: Collection of seals from Family archive count of Šlik

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce si stanovuje za cíl provést rozbor dané pečetní sbírky a eventuálně určit majitele těchto pečetí. Její hlavní částí bude vytvoření katalogu části pečetní sbírky. Uložení sbírky: Státní oblastní archiv v Zámrsku, fond Rodinný archiv Šliků, fascikl č. 21, inv. č. 905. Zásadou pro vypracování této práce bude sběr a analýza pramenů, komparace a diachronní metoda.

Karel MARÁZ, Sfragistika, Brno 2014. Jarmila KREJČÍKOVÁ - Tomáš KREJČÍK, Úvod do české sfragistiky, Ostrava 1989. Miroslav MILEC, Šlechtické rodové pečetě Čech a Moravy, Brno 2014. Lucie BLAŽEJOVÁ - Josef KINDL - Jana KUDRNOVÁ, Představení brněnských a vybraných mimobrněnských sfragistických sbírek, in: Brno v minulosti a dnes, 2014, s. 261-391. Michal SEVERA - Martin PETRUS, Sfragistické sbírky u nás, péče o ně a možnosti jejich prezentace, in: Archivní časopis, 2014, s. 260-289.

Garantující pracoviště: Katedra pomocných věd historických a archivnictví,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Martina Bolom Kotari, Ph.D.

Oponent: PhDr. Jakub Zouhar, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 3.5.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala (pod vedením vedoucí práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 13. 5. 2017

Poděkování

Na tomto místě bych moc ráda poděkovala své vedoucí paní Mgr. Martině Bolom – Kotari, Ph.D. za vedení bakalářské práce. Za její cenné rady, trpělivost, podporu a čas, který mi věnovala. Dále děkuji pracovníkům Státního oblastního archivu v Zámrsku za poskytnutí pečetní sbírky a Okresnímu archivu v Hradci Králové za vytvoření zázemí, pro nafocení pečetí. Veliký dík patří také mým rodičům, dětem a především mému manželovi Tomášovi za jejich lásku, podporu a trpělivost v průběhu mého studia.

Anotace

Jana JANOVSÁ, *Sbírka pečetí z Rodinného archivu hrabat Šliků*, Hradec Králové: Filozofická fakulta Univerzita Hradec Králové 2017.

Předkládaná bakalářská práce seznamuje s pečetní sbírkou z Rodinného archivu Šliků. Podává základní informace o jejím vzniku a složení. Okrajově se věnuje také významným či méně známým sfragistickým sbírkám v českých zemích. Přibližuje historii rodu Šliků a pojednává o jejich rodinném fondu. Jejím hlavním cílem je podrobný rozbor vybrané části této pečetní sbírky. Za pomoci sfragistické a heraldické analýzy, doplněné o ikonografický rozbor, určuje dobu vzniku pečetí. Její nedílnou část tvoří pak samotný popis pečetí. Na základě všech poznatků, získaných z provedeného výzkumu, se snaží určit jejich možné majitele. Na úplný závěr přináší dostupné informace o těchto majitelích pečetí.

Klíčová slova: pečeť, sfragistická analýza, heraldika, erb, novověk, šlechtic

Annotation

Jana JANOVSKÁ, The Seal Collection of the Family Archive of Šlik, Hradec Králové: Philosophical faculty, University of Hradec Králové 2017.

This bachelor thesis introduces the sealing collection from the Family Archive of Šlik. It provides the basic information about its origin and composition. The bachelor thesis also focuses on significant or lesser known seal collections in the Czech lands. It approaches the history of the family of Šlik and discusses their family fund. The main objective is a detailed analysis of the selected part of this sealing collection. The thesis determines the time of the genesis of seals with the help of a sealing and heraldic analysis, supplemented by an iconographic analysis. The description of the seals themselves is the integral part. The bachelor thesis tries to identify their potential owners, based on all the knowledge gained from the research. It brings the available written information about these owners at the end.

Key words: seal, analysis of seals, heraldry, emblem, modern times, aristocrats

Obsah

ÚVOD.....	8
1. SFRAGISTICKÉ SBÍRKY V ČESKÉ REPUBLICE.....	14
2. HRABATA ŠLIKOVÉ A JEJICH STRUČNÁ HISTORIE.....	18
3. RODINNÝ ARCHIV ŠLIKŮ.....	21
4. PEČETNÍ SBÍRKA Z RODINNÉHO ARCHIVU ŠLIKŮ.....	24
4.1. POJEDNÁNÍ O SBÍRCE.....	24
4.2. SFRAGISTICKÁ ANALÝZA.....	27
4.2.1. Tvar pečetí a jejich velikost.....	27
4.2.2. Pečetní látka a její barva.....	28
4.2.3. Pečetní obraz.....	29
4.2.4. Texty na pečetích.....	30
4.3. HERALDICKÁ INTERPRETACE.....	32
4.4. IKONOGRAFICKÝ ROZBOR.....	37
4.5. POPIS PEČETÍ.....	42
5. MAJITELÉ PEČETÍ.....	71
5.1. KÖNIGOVÉ.....	71
5.2. DALŠÍ MAJITELÉ PEČETÍ.....	75
ZÁVĚR.....	83
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY.....	86
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ.....	89
Přílohy obrazové.....	92

ÚVOD

Pečetí provázely lidskou společnost po celá staletí. Nesloužily pouze jako důkazní prostředek při ověřování listin a dalších písemností, nýbrž také vypovídaly mnohé o samotných uživatelích. Předmětem našeho badatelského zájmu je pečetní sbírka, která je nedílnou součástí archivního fondu Rodinný archiv Šliků. Je uložena ve Státním oblastním archivu v Zámrsku. O její existenci se dlouhou dobu nevědělo, a proto možná unikala větší pozornosti badatelů. Z této sbírky bylo úspěšně zpracováno v minulém roce 35 kusů pečetí.¹ Jednalo se především o měšťanskou sfragistiku. Cílem této práce není probádat celou sbírku, ale zaměřit se pouze na její vybranou část. Z celkového počtu 491 kusů pečetí se jich dochovalo 466 kusů, z nichž budeme zpracovávat 45 kusů. Tyto pečetí se nalézají na jediném platě, které je označeno římskou číslicí II. a opatřeno popisem *Freiherrn*.² Nejprve bude proveden popis jednotlivých pečetí. Další částí bude sfragistická analýza, zaměřená na vnější znaky pečetí, na jejímž základě pečetí časově zařadíme. Na první pohled lze určit typologii pečetního obrazu. Všechny vybrané pečetí jsou erbovní. Tento typ se již nijak dále klasifikačně nečlení.³ Bude zapotřebí provést podrobný heraldický rozbor, který nám objasní další skutečnosti a naváže na sfragistickou analýzu. Nezbytné bude i hledisko ikonografické, jehož snahou bude vysvětlit motivy vyskytující se na pečetích. Poslední kapitola je věnována majitelům pečetí a je vyvrcholením celého výzkumu. Závěr je shrnutím a zhodnocením všech získaných poznatků. Zároveň se zamýšlí nad smyslem zpracovávání pečetních sbírek a nad tím, co nám tato činnost přináší.

Základním pramenem pro náš výzkum je tedy tato sbírka.⁴ Jedná se o ucelenou pečetní sbírku a nevyvstává tedy potřeba dohledávat její případné části v dalších archivech. O sbírce toho není mnoho známo, pouze že patřila rodu Šliků. Základní údaje o tomto rodu poskytne nejlépe inventář Rodinného archivu Šliků.⁵ Podává přehledné informace o korespondenci této významné šlechtické rodiny.

---

¹ Dostupné na: theses.cz/?vyhledavani/?search=Martina+Volšanská.

² V českém překladu: svobodní páni, šlechtici.

³ Karel MARÁZ, *Sfragistika: studijní texty pro posluchače pomocných věd historických a archivnictví*, Brno 2014, s. 34.

⁴ Podrobně je o ní pojednáno v kapitole 4, podkapitola 4.1.

⁵ Marie MARTÍNKOVÁ – Jiřina PEŠTOVÁ – Oldřich TURČÍN, *Rodinný archiv Šliků 1416 – 1948 (1957)*, inventář, Zámrsk 1986.

Naskytla se tak možnost nalézt písemnosti patřící některému z vlastníků otisku pečeti na našem platu. Veškeré snažení bylo ale dekorováno neúspěchem. Nevyskytla se jediná písemnost, která by vedla k bližšímu určení majitelů. Po vyčerpání základních pramenů, vyvstala potřeba hledat oporu v odborné literatuře. Je uvedena vždy společně se stručnou charakteristikou příslušné kapitoly.

Práce je rozčleněna do pěti kapitol, z nichž některé jsou dále děleny. Hlavním záměrem první je podat základní informace o složení a počtu exemplářů našich nejvýznamnějších pečetních sbírek. Na okraj jsou zmíněny také menší a méně známé sbírky. Do nich je zahrnuta i sbírka pečetí, nalézající se ve Státním oblastním archivu v Zámrsku. Pro napsání kapitoly posloužily především dvě podrobné studie, zabývající se sfragistickými sbírkami v našich zemích. První z nich byla sepsána Michalem Severou a Martinem Petrusem.⁶ Autory druhé jsou Lucie Blažejová, Josef Kindl a Jana Kudrnová.⁷ Dále vysokoškolská skripta *Sfragistika: studijní texty pro posluchače pomocných věd historických a archivnictví* od Karla Maráze⁸ a studie Wojciecha Mischkeho,⁹ která upozorňuje na mezinárodní spolupráci ve sfragistické oblasti a její přínos.

Druhá kapitola je věnována velmi stručné historii rodu Šliků. Informuje o jeho samotných počátcích. Uvádí některé pro rod důležité události a v závěru pojednává o tomto rodu v souvislosti s dobou nedávno minulou. Nechybí ani zmínky o významných příslušnících rodu, jako byl např. kancléř Kašpar Šlik, proslulý paděláním mnoha listin. Základem pro její vznik byl již zmiňovaný inventář Rodinného archivu Šliků a zejména kniha Otakara Vinaře *Pět století Šliků*.¹⁰ Bylo použito i několika odborných článků, zabývajících se tímto tématem, které jsou uvedeny v závěrečném seznamu literatury.

Třetí kapitola se zabývá popisem archivního fondu *Rodinný archiv Šliků*. Zachycuje dobu jeho vzniku a jeho původní podobu, až do doby a podoby dnešní.

---

⁶ Michal SEVERA – Martin PETRUS, *Sfragistické sbírky u nás, péče o ně a možnosti jejich prezentace (centrální sbírky institucí, vybrané sbírky Liberecka, východních Čech a soukromé sbírky)*, Archivní časopis 64, 2014, s. 260 – 289.

⁷ Lucie BLAŽEJOVÁ – Josef KINDL – Jana KUDRNOVÁ, *Představení brněnských a vybraných mimobrněnských sfragistických sbírek*, Brno v minulosti a dnes 27, 2014, s. 259 – 271.

⁸ Karel MARÁZ, *Sfragistika: studijní texty pro posluchače pomocných věd historických a archivnictví*, Brno 2014.

⁹ Wojciech MISCHKE, *Pieczecie polskie w czeskich bazach internetowych*, In: Zenon PIECH – Wojciech Strzyzewski, *Zbiory pieczeci w Polsce*, Warszawa 2009, s. 477 – 498.

¹⁰ Otakar VINAŘ, *Pět století Šliků*, Praha 1998.

Nalézá se zde rovněž přehled o obsahu fondu. Bylo využito opět údajů ze shora uvedeného inventáře.

Čtvrtá kapitola je stěžejní v celé této práci, neboť je v ní již pracováno se samotnou pečetní sbírkou. Je tvořena pěti podkapitolami. První z nich představuje předmětnou pečetní sbírku. Přináší informace o její velikosti, počtu pečeti, jejich barvě, ale také jakým způsobem je sbírka uspořádána a uložena. Její snahou je přiblížit, jakým způsobem a za jakým účelem mohla být tato sbírka pečeti vytvořena. Celkový přehled o obsahu sbírky se nalézá ve dvou tabulkách,¹¹ které tuto podkapitolu doplňují. Druhá se zabývá sfragistickým rozbohem, tj. popisem vnějších znaků pečeti (tvar, pečetní látka, pečetní obraz, texty na pečetích) a časovým zařazením pečeti na základě všech těchto faktorů. Podle nich se také dále rozčleňuje na další čtyři podkapitoly. Následuje heraldická interpretace, která je obsahem třetí podkapitoly. Věnuje se popisu základních součástí jednotlivých erbů a současně upozorňuje na úpadkové jevy, které se na nich vyskytují. Obrací pozornost na nové typy štítů, jejich členění a nevynechává ani klenoty. V závěru zachycuje barevné provedení některých erbů. Čtvrtá podkapitola je ikonografickým rozbohem pečeti. Vytváří přehled různých motivů, které se objevují na zkoumaných pečetích a pokouší se objasnit jejich význam. Pátá podkapitola je samostatným popisem vybraných pečeti. Záměrem je shrnout v ní všechny základní dostupné informace¹² o každé z nich. Při popisu erbů, nalézajících se v pečetních polích zkoumaných pečeti, je postupováno jako při blasonu v heraldice. Rovněž je zde uveden majitel pečeti, země původu a časové období, ve kterém zřejmě pečeť vznikla a její současný fyzický stav. Ve všech případech je popis prováděn na základě českých pravidel. Jména jednotlivých vlastníků pečeti a rodů, jsou ponechávána v obecně uváděné podobě. V případě, že se nepodařilo daného vlastníka dohledat, zůstává jeho jméno ve tvaru, jaký je uveden v pečetním opisu. Při sepisování této nejdůležitější kapitoly musela být zvolena taková odborná literatura, která se stala pevným pilířem v základních znalostech jak sfragistiky, tak i heraldiky. V případě sfragistické analýzy jde o publikaci, jejíž autorkou je Martina Bolom – Kotari *Pečeti hradiských premonstrátů*

---

¹¹ Rozděleno dle jednotlivých fasciкул.

¹² Jedná se o popis základních znaků: velikost, tvar, barvu, pečetní materiál, typ, opis, druh písma, jazyk, popis pečetního obrazu.

v *pozdním středověku a raném novověku*.¹³ Obsahuje množství nových informací na poli novověké sfragistiky. Nabízí srovnání se sfragistikou středověkou a díky němu byly aplikovány do našeho rozboru nové poznatky. Nápomocné byly také knihy od Jarmily Krejčíkové a Tomáše Krejčíka *Úvod do české sfragistiky*¹⁴ a *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky*.¹⁵ Při správném posuzování a určování písma, jsou nezbytnými také znalosti z jiných pomocných věd historických. V tomto případě máme na mysli především epigrafiku a paleografii. Pro nás je rozhodující epigrafika, která pomáhá při sfragistickém rozboru určit o jaký druh písma, využitého v opisu či nápisu, se jedná. Je zároveň i chronologickým ukazatelem, neboť daný druh písma byl typický vždy pro určité časové období. Bylo využito poznatků z knihy Jiřího Roháčka *Epigrafika v památkové péči*.¹⁶ Při heraldickém rozboru se stala nepostradatelnou práce Františka Kučery,¹⁷ která se zabývá tvarovým vývojem štítu v renesanci a baroku. Byla využita i studie Stanislava Hošťálka,¹⁸ jež řeší problematiku středověkých přileb a jejich využití v heraldice. Nemalé množství informací podalo dílo Henryho Pohanky *Heraldika v souvislostech*.¹⁹ Dále bylo čerpáno z *Encyklopedie heraldiky* od Milana Bubna.²⁰ Návodem k vysvětlení pečetních motivů byly i knihy Josefa Pilnáčka.²¹ V případě barevného popisu některých erbů byla využita rozsáhlá Siebmacherova edice a některé další internetové zdroje.²² Aby mohl být podán správný výklad motivů vyobrazených na jednotlivých pečetích, bylo zapotřebí dalších odborných prací. Posloužily k tomu opětovně některé z již uvedených knih, ale inspirace byla hledána i u jiných. V tomto případě se jednalo o Milana Myslivečka a jeho *Velký erbovník*.²³

---

¹³ Martina BOLOM – KOTARI, *Pečeti hradiských premonstrátů v pozdním středověku a raném novověku*, Červený Kostelec 2015.

¹⁴ Jarmila KREJČÍKOVÁ – Tomáš KREJČÍK, *Úvod do české sfragistiky*, Ostrava 1989.

¹⁵ TÝŽ, *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky*, Praha 1987.

¹⁶ Jiří ROHÁČEK, *Epigrafika v památkové péči*, Praha 2007.

¹⁷ František KUČERA, *Tvarový vývoj štítu v renesanci a baroku*. In: II. setkání genealogů a heraldiků. Ostrava 15. – 16. 10. 1983. Sborník příspěvků. Ostrava 1984, s. 64 – 69.

¹⁸ Stanislav HOŠŤÁLEK, *Vývoj středověkých přileb obrněného jezdeckva v Čechách a na Moravě a jejich používání v heraldice*. In: II. setkání genealogů a heraldiků. Ostrava 15. – 16. 10. 1983. Sborník příspěvků. Ostrava 1984.

¹⁹ Henry POHANKA, *Heraldika v souvislostech*, Praha 2013.

²⁰ Milan BUBEN, *Encyklopedie Heraldiky*, Praha 1999.

²¹ Josef PILNÁČEK, *Staromoravští rodové*, Brno 2011; TÝŽ, *Neznámé rody a znaky staré Moravy*, Brno 2010; TÝŽ, *Rody starého Slezska*, Brno 2010; TÝŽ, *Občanské znaky*, Brno 2009.

²² Všechny tyto zdroje jsou citovány v podkapitole 4.3. – Heraldická interpretace.

²³ Milan MÝSLIVEČEK, *Velký erbovník. Sv. 1. Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, Plzeň 2006.

Poslední pátá kapitola této práce podává informace o samotných majitelích pečetí. V případě některých pečetí není určen jako vlastník jednatel, ale celý rod, protože konkrétního majitele nebylo možné ztotožnit. Bylo by zapotřebí mnohem rozsáhlejšího výzkumu. Jediná podkapitola této kapitoly zpracovává informace o rodu Königů.²⁴ K jejímu vytvoření vedlo nemalé množství pečetí, náležejících právě tomuto rodu. Aby mohla být alespoň část majitelů všech zkoumaných pečetí dohledána, muselo být vyvinuto nemalé úsilí, ba přímo detektivní práce. Bylo nezbytné ověřit si pečeti v některých z dostupných a známých soupisů erbů. Využito bylo, bohužel bezvýsledně, knih Miroslava Milce²⁵, Josefa Pilnáčka,²⁶ Milana Myslivečka,²⁷ a také díla od Ottfrieda Neubeckera.²⁸ Nahlédnuo bylo také do katalogu zpracovaného Tomášem Šimkem *Pečeti a pečetidla východočeských archivů a některých muzeí 1226 – 1620*.²⁹ Další informace byly následovně dohledávány především na základě zahraničních internetových zdrojů. Ať se již jedná o rozsáhlou edici Siebmacherova Wappenbuchu³⁰ či další cizojazyčné zdroje, které mají podobu genealogických portálů, různých knih či odborných článků. Základní přehled k německým rodům přináší Friedrich Cast, *Historisches und genealogisches Adelsbuch des Königreichs Württemberg*,³¹ Alexander von Dachenhausen, *Genealogie Ritter von Henzler Edlen von Lehnensburg nebst Stmmtafeln gleichnamiger und verwandter Geschlechter*,³² Carl August Grass,

---

²⁴ Příjmení se vyskytuje ve dvou podobách a to: König a Koenig. Obojí má stejný význam. V práci bude používáno König.

²⁵ Miroslav MILEC, *Občanské pečeti a znamení na pečetích*, Brno 2011, 165 s.; TÝŽ, *Šlechtické pečeti*, Brno 2011, 191 s.; TÝŽ, *Rodové pečeti*, Brno 2011.

²⁶ Josef PILNÁČEK, *Staromoravští rodové*, Brno 2011; TÝŽ, *Neznámé rody a znaky staré Moravy*, Brno 2010.; TÝŽ, *Rody starého Slezska*, Brno 2010; TÝŽ, *Občanské znaky*, Brno 2009.

²⁷ Milan MYSLIVEČEK, *Velký erbovník. Sv. 2. Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, Plzeň 2005.

²⁸ Ottfried NEUBECKER, *Grosses Wappen – Bilder – Lexikon: der bürgerlichen Geschlechter Deutschlands, Österreichs und der Schweiz*, Battenberg 2008.

²⁹ Tomáš ŠIMEK, *Pečeti a pečetidla východočeských archivů a některých muzeí 1226 – 1620*, Praha 2008.

³⁰ Edice Siebmacherova Wappenbuchu. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.rambow.de/siebmachers-wappenbuch.html> [cit. 14. 3. 2017].

³¹ Friedrich CAST, *Historisches und genealogisches Adelsbuch des Königreichs Württemberg*, Stuttgart 1844. Dostupné v elektronické podobě na: https://books.google.cz/books?id=1_bMZx5Y6J4C&pg=PA223&dq=Geschlecht+Von+Harling&hl=c&sa=X&ved=0ahUKewjJs6f6xPnSAhWizRoKHYROAQo4FBDoAQg3MAQ#v=onepage&q=Geschlecht%20Von%20Harling&f=false [cit. 23. 3. 2017].

³² Alexander von DACHENHAUSEN, *Genealogie Ritter von Henzler Edlen von Lehnensburg nebst Stmmtafeln gleichnamiger und verwandter Geschlechter*, Brünn 1898. Dostupné v elektronické podobě na: <file:///C:/Users/Tom%C3%A1%C5%A1/Downloads/Genealogie%20der%20Ritter%20von%20Henzler%20Edlen%20v%20Lehnensburg%20nebst%20Stammtafeln%20gleichnam.pdf> [cit. 1. 4. 2017].

*Grosses und allgemeines Wappenbuch: in einer neuen vollständig geordneten u. reich. verm. Aufl. mit heraldischen und historisch – genealogischen Erläuterungen (Band 2,6): Der Adel in Baden: nebst Anhang, die Standes – Erhebungen des fürstlichen Hauses Fürstenberg enthaltend,*³³ Sigmund von Creilsheim, *Die Reichsfreiherrn von Crailsheim, Familiengeschichte*³⁴ a další³⁵.

Závěr je celkovým souhrnem poznatků získaných při tomto výzkumu. Za ním následuje seznam použitých pramenů, archivních pomůcek, odborné literatury a internetových zdrojů, po nichž následují přílohy. První místo v seznamu pramenů zaujímá předmětná pečetní sbírka, za kterou je uveden soupis probádané korespondence. Následují použité archivní pomůcky. Další místo náleží odborné literatuře, která je řazena abecedně podle příjmení daného autora. Po ní jsou uvedena cizojazyčná periodika, která nemají autora. Na předposledním místě jsou internetové zdroje a jako poslední jsou přiloženy přílohy. Ty jsou zpracovány ve formě fotografií jednotlivých pečetí. Nachází se v nich i fotografické vyobrazení celého zpracovávaného plata. Tímto způsobem může být každá jednotlivá pečeť porovnána s příslušným popisem.

---

³³ Carl August GRASS, *Grosses und allgemeines Wappenbuch: in einer neuen vollständig geordneten u. reich. verm. Aufl. mit heraldischen und historisch – genealogischen Erläuterungen (Band 2,6): Der Adel in Baden: nebst Anhang, die Standes – Erhebungen des fürstlichen Hauses Fürstenberg enthaltend*, Nürnberg 1878. Dostupné v elektronické podobě na:

http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/siebmacher2_6/0158?sid=23eef5a485295c706a2184e586956298 [cit. 4. 4. 2017].

³⁴ Sigmund von CREILSHEIM, *Die Reichsfreiherrn von Crailsheim, Familiengeschichte*, München 1905. Dostupné v elektronické podobě na:

<http://digital.ub.uni-duesseldorf.de/ihd/content/pageview/8753978> [cit. 5. 5. 2017].

³⁵ Všechny další použité internetové zdroje jsou citovány v kapitole 5 – Majitelé pečetí.

1. SFRAGISTICKÉ SBÍRKY V ČESKÉ REPUBLICĚ

Sfragistika se jako pomocná věda historická zabývá všestranným výzkumem pečeti. Vědecký počátek této disciplíny nalzáme v 17. století, kdy se badatelé museli při zkoumání diplomatického materiálu zabývat i pečetěmi, neboť byly většinou jeho nedílnou součástí.³⁶ V 18. století se sfragistika zařazuje mezi pomocné vědy historické a přestává tvořit pomocnou vědní disciplínu diplomatiky. Následkem toho se začíná rozvíjet sbírkotvorná činnost. Z pečeti se stávají předměty sběratelského zájmu a přestávají být jen součástí diplomatického materiálu.³⁷

Sfragistické sbírky vytvářeli buď jednotlivci, nebo instituce. V dnešní době našly svá místa v archivech, muzeích nebo jsou v soukromém vlastnictví. K jejich vzniku přispěla velkou měrou sekularizace klášterů za Josefa II. U písemností, které měly být zničeny, docházelo k odstřihávání zavěšených, přivěšených či přitištěných pečeti. Zájemci si je poté zařazovali do svých soukromých sbírek.³⁸ Horečná činnost se projevila také při sbírání odlitků, kreseb a jiného obrazového materiálu.³⁹

Nejrozsáhlejší sfragistické sbírky v České republice jsou pražské. Díky Karlovi Josefovi Brudemu, který byl kustodem obrazárny Společnosti vlasteneckých přátel umění, byly položeny základy k nejrozsáhlejší sbírce u nás. Sbírkou je uložena v Archivu Národního muzea. Je tvořena více než 40000 kusy pečeti, pocházejících pouze ze sbírkové činnosti. Ve dvacátých letech 19. století tvořilo její obsah téměř 16000 kusů pečeti. Zahrnuje jak pečeti přitištěné na kouscích papíru nebo odstřižené z písemností, tak otisky na tablech, kopie panovnických pečeti z vídeňských archivů i sádrové pečetní odlitky. Velikou újmu utrpěla sbírka při povodni v roce 2002.⁴⁰

Druhou největší sbírku založil středoškolský profesor Josef Eichler, který se pokusil vytvořit novou topografii pro české království. Sbírkou se nachází v Národním muzeu. Tvoří ji 8689 kusů pečetních otisků, uložených v 74 kartonech. Její součástí

---

³⁶ Karel MARÁZ, *Sfragistika: studijní texty pro posluchače pomocných věd historických a archivnictví*, Brno 2014, s. 48.

³⁷ Michal SEVERA – Martin PETRUS, *Sfragistické sbírky u nás, péče o ně a možnosti jejich prezentace (centrální sbírky institucí, vybrané sbírky Liberecka, východních Čech a soukromé sbírky)*, Archivní časopis 64, 2014, s. 260.

³⁸ Tamtéž, s. 261.

³⁹ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 48.

⁴⁰ M. SEVERA – M. PETRUS, *Sfragistické sbírky*, s. 262 – 263.

je i soubor dotazníků, vytvořených k tomuto účelu, které byly rozesílány po dominiích, městech a statcích.⁴¹

Další sbírkou Národního muzea je Sbíрка pečetidel – typářů s časovým rozpětím od 13. století po století dvacáté. Je rozčleněna do šesti skupin dle tématu: A – panovník a šlechta (457 ks), B – šlechta a duchovenstvo (139 ks), C – města (91 ks), D – cechy (107 ks), E – úřady (289 ks) a F – různé (72 ks), celkem tedy 1162 unikátních exemplářů.⁴² K velkému poškození sbírky došlo v roce 1995, když bylo odcizeno z depozitáře na zámku v Křinci 640 kusů pečetidel. Zpět se jich navrátilo pouhých 250 kusů, ostatní zůstávají nedohledána.⁴³

Národní archiv v Praze je vlastníkem sbírky uložené ve fondu Sbíрка typářů. Ta vznikla z činnosti předchůdců Národního archivu, tedy archivu Českého gubernia, archivu místodržitelství, Archivu ministerstva vnitra a Archivu Země České. Tvoří ji 1670 kusů pečetidel a razítek z období od 13. až do 20. století. Celá sbírka je rozdělena do pěti tematických skupin: I. politická správa, II. soudní správa, III. finanční a komorní správa, IV. vojenská správa, poslední V. skupina je věnována klášterům.⁴⁴

Významné sfragistické sbírky má také Morava. Největší z nich je uložena v Moravském zemském archivu v Brně. Na vzniku této sbírky se velkým dílem podílel tehdejší jeho ředitel Berthold Bretholz.⁴⁵ Sbíрка typářů, razítek, odlitků a ústřížků s pečetěmi, tvoří archivní soubor G 125, který se skládá ze tří částí: I. Typáře, II. Odlitky, III. ústřížky a otisky pečetí.⁴⁶ Oddělení I. obsahuje asi 229 kusů typářů. Dále zde nalezneme 153 kusů evidovaných razítek. Oddělení II. disponuje asi s 5200 kusy odlitků.⁴⁷ Ve třetím oddělení jsou uloženy otisky na papíru podle obcí, pečetí moravských měst a materiály, jež mají svůj původ v Sasku.⁴⁸

V archivu města Brna se nachází Sbíрка typářů, označená U16, z 15. až 20. století, která je zatím nezpracovaná. Zahrnuje pečetidla, novodobá razítka i pečetní

---

⁴¹ Klára WOITSCHOVÁ, *Otisky pečetí v Eichlerově sbírce Archivu Národního muzea*, Časopis Národního muzea, řada historická 181, č. 1 – 2, 2012, s. 70 – 75.

⁴² Tamtéž, s. 264.

⁴³ Milena BĚLIČOVÁ, *Sbíрка pečetních typářů a razítek Archivu Národního muzea*, Časopis Národního muzea, řada historická 181, č. 1 – 2, 2012, s. 57 – 61.

⁴⁴ M. SEVERA – M. PETRUS, *Sfragistické sbírky*, s. 265.

⁴⁵ Tamtéž, s. 268.

⁴⁶ Lucie BLAŽEJOVÁ – Josef KINDL – Jana KUDRNOVÁ, *Představení brněnských a vybraných mimobrněnských sfragistických sbírek*, Brno v minulosti a dnes 27, 2014, s. 264 – 265.

⁴⁷ M. SEVERA – M. PETRUS, *Sfragistické sbírky*, s. 268.

⁴⁸ L. BLAŽEJOVÁ – J. KINDL – J. KUDRNOVÁ, *Představení*, s. 265.

otisky brněnské místní samosprávy, připojených obcí, cechů, spolků a soukromoprávních původců. Její součástí je i Rodinný fond Trappů, obsahující jeden karton sbírky pečetních otisků sesbíraných příslušníky rodiny během 19. století až do roku 1945.⁴⁹ Památkový ústav Brno zase disponuje Sbírkou pečetních otisků na zámku v Rájci nad Svitavou. Tento soubor tvoří 2673 kusů pečetních otisků. Jsou uspořádány abecedně, číselně a nalepeny na kartonech. Uloženy jsou v pěti archivních krabicích. Časový rozsah sbírky je od 13. až do 19. století. Vznikala sběratelskou činností již na konci 18. století a byla průběžně doplňována, zejména díky projevené veliké aktivitě starohrabat Salm – Reifferscheidt – Raitz.⁵⁰

Při celkovém výčtu největších a nejvýznamnějších sfragistických sbírek, které spravují státní instituce, nelze opomenout také Opavu. Jmenujme tedy Sbíрку odlitků pečetí, která je uložena v Zemském archivu v Opavě. Její základ je tvořen pečetními odlitky z listin moravských a slezských klášterů, náležících dříve Moravskému zemskému archivu. Jedná se zejména o šlechtickou a církevní provenienci. Ve fondu bylo v roce 1983 celkem 345 kusů původních odlitků a před dvěma lety k nim přibylo dalších deset. Fond obsahuje také 10 kusů odlitků města Uničova. V roce 2001 byl archivem zakoupen soubor čítající asi 2500 kusů ústřížků s originálními pečetěmi, otisky a odlitky, jež na své zpracování doposud čeká. Součástí sfragistického materiálu je i Sbířka otisků pečetí a razítek Adolfa Hrodka a Sbířka typářů, ve které se nalézá několik desítek typářů z období 15. až 20. století, jež nemohou být zatím přiřčeny k žádnému fondu.⁵¹

V České republice existují i sbírky, které jsou v soukromém držení. Nejobsáhlejší z nich je v současnosti sbírka brněnského sběratele Libora Kratochvíla. Její obsah je tvořen jak pečetěmi přitištěnými, tak i odstřiženými ze sfragistického materiálu a odlitky. Celkem zahrnuje až 1500 kusů církevních, městských, cechovních a úředních pečetí.⁵² Pravděpodobně vznikla v 19. nebo nejdéle na počátku 20. století, jak vypovídá použitý pečetní lak.⁵³

Doposud byly uváděny a popisovány jen velké a významné sbírky, ale je nutno upozornit i na ty menší a méně známé. Právě ony mohou mnohdy skrývat nesmírné sfragistické poklady. Jsou zastoupeny většinou v archivech. Jmenujme tedy

---

⁴⁹ M. SEVERA – M. PETRUS, *Sfragistické sbírky*, s. 267.

⁵⁰ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 49 – 50.

⁵¹ L. BLAŽEJOVÁ – J. KINDL – J. KUDRNOVÁ, *Představení*, s. 264.

⁵² M. SEVERA – M. PETRUS, *Sfragistické sbírky*, s. 272.

⁵³ L. BLAŽEJOVÁ – J. KINDL – J. KUDRNOVÁ, *Představení*, s. 266.

např. Archiv Královské kanonie premonstrátů ve Strahovském klášteře v Praze⁵⁴ či Státní okresní archiv Liberec.⁵⁵ Většinou se jedná o sbírky, které obsahují materiál, který není připevněn u původního dokumentu. Není možno tedy provést zkoumání diplomatického kontextu. Nalézají se v nich typáře, odpadlé pečeti, druhotné odlitky, ústřižky s originály pečeti, a proto jim není věnováno tolik pozornosti, jako materiálům s písemností.⁵⁶

K takovým sbírkám patří i sfragistická sbírka, která je předmětem našeho výzkumu. Její původ není znám. Nachází se ve Státním oblastním archivu v Zámrsku, kde tvoří nedílnou součást archivního fondu Rodinný archiv Šliků. Je uložena pod inv. č. 905 jako fascikly č. 21 a 22. Obsahuje 466 kusů dochovaných pečeti na šestnácti platech. V minulých letech se sfragistika u nás velkému zájmu netěšila. Teprve nedávno začal i zde zájem o ní růst. Okolo roku 1997 se započala a stále probíhá digitalizace sfragistického materiálu. Díky kvalitním webovým stránkám začínají být pečeti přístupné široké veřejnosti. Naše sfragistické sbírky neobsahují pouze český materiál, digitalizací je umožněna spolupráce i s ostatními institucemi v zahraničí. Tato možnost byla již využita badateli v Polsku, kteří měli tak příležitost seznámit se s polskými pečetěmi, jež jsou součástí některých našich sbírek. Jedná se o pečeti z doby Jagellonců a mnohé další.⁵⁷ Neustále dochází k rozvoji dalších pečetních oblastí. Počínaje novověkou sfragistikou, kde se do popředí dostávají pečeti klášterů a jejich představených. Časem budou probádány mnohé další sfragistické sbírky. Mezi ně budou zcela jistě patřit židovské pečeti, sfragistický materiál z evangelických náboženských obcí, nešlechtická sfragistika a také početnictví úřadů.⁵⁸

---

⁵⁴ L. BLAŽEJOVÁ – J. KINDL – J. KUDRNOVÁ, *Představení*, s. 263.

⁵⁵ M. SEVERA – M. PETRUS, *Sfragistické sbírky*, s. 274.

⁵⁶ L. BLAŽEJOVÁ – J. KINDL – J. KUDRNOVÁ, *Představení*, s. 261 – 262.

⁵⁷ Wojciech MISCHKE, *Pieczecie polskie w czeskich bazach internetowych*, In: Zenon PIECH – Wojciech Strzyzewski, *Zbiory pieczeci w Polsce*, Warszawa 2009, s. 477 – 498.

⁵⁸ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 60.

2. HRABATA ŠLIKOVÉ A JEJICH STRUČNÁ HISTORIE

Rod Šliků nemá své počátky úplně jasné. Mezi lety 1230 – 1266 je podoba tohoto jména zaznamenána v okolí Lipska a v Sasku.⁵⁹ Kdy přišli na naše území, není přesně známo. První zmínka o tomto rodu se vyskytuje v chebských městských knihách někdy ke konci 14. století, kde je zmiňován jako vážený měšťan, člen městské rady a soukeník Jindřich Šlik. Byl zakladatelem české větve Šliků. Za manželku měl Konstancii, která byla dcerou chebského měšťana. Z manželství vzešlo pět synů a jedna dcera. Zasluhou nejstaršího syna Kašpara se stává rod v 15. století známým. Ve svých listinách Kašpar označuje ale svou matku jako dceru trebizánského markraběte Rolanda a členku rodu hrabat z Colalta. Záměrně se snažil o vylepšení jejího i svého původu, neboť chtěl získat úřad nejvyššího kancléře, který do té doby zastávali pouze církevní hodnostáři. Bude se jednat zřejmě o falza, protože neexistuje dostatek pramenů, které by její hraběcí původ dokazovaly.⁶⁰

Kašpar Šlik byl vzdělaný, výborný řečník, proto mu nic nebránilo, aby mohl začít vykonávat dvorskou službu. Brzy si získal přízeň císaře Zikmunda, zejména když projevil nemalou aktivitu při jeho prosazování za českého krále v roce 1419. O dva roky později dosáhl povýšení do stavu říšských svobodných pánů a roku 1433 byl uveden do úřadu kancléře Svaté říše římské a palatina. Jeho kariéra strmě stoupala a rok 1437 se stal rokem povýšení do říšského hraběcího stavu. Oblibě se těšil i po Zikmundově smrti a nadále zastával svůj úřad i v období panování císařů Albrechta II. Habsburského a následně Fridricha III. Habsburského. V nemilost upadl v roce 1448, kdy byl ze své funkce odvolán.⁶¹

Za svého života a především v roli kancléře vydal Kašpar Šlik celou řadu různých listin, ať už to byla privilegia, donační nebo zástavní listiny. Všemi těmito prostředky jen upevňoval moc svého rodu. U většiny z nich jsou vážné pochybnosti o jejich pravosti, a některé byly již jako nepravé prokázány. Dodnes se vedou spory zejména u těch, které se týkají především povýšení Šliků do řad říšské šlechty nebo darování a propůjčování lén. Pouze Fridrichovy listiny řádně zapsané v říšském

---

⁵⁹ Marie MARTÍNKOVÁ – Jiřina PEŠTOVÁ – Oldřich TURČÍN, *Rodinný archiv Šliků 1416 – 1948* (1957), Zámorsk 1986, inventář, s. I.

⁶⁰ Otakar VINAŘ, *Pět století Šliků*, Praha 1998, s. 121 – 122. (Heraldika a genealogie. Roč. 31. Č. 3 – 4. Zvláštní otisk).

⁶¹ Milan BUBEN, *Hrabata Schlikové*, Střední Evropa. Revue pro střeoevropskou kulturu a politiku 8, č. 25, Praha 1992, s. 97 – 99.

registru nevzbuzují důvod pochybovat o jejich pravosti. Mezi nejdůležitější patří ty, ve kterých v roce 1442 císař Fridrich potvrdil Kašparovi všechny výsady, týkající se jeho osoby i celého rodu. Jednalo se především o privilegia udělená císařem Zikmundem. Tímto počinem zajistil rodu natrvalo velmi významné postavení mezi českou šlechtou.⁶²

Po Kašparovi ani po většině jeho sourozenců nezůstali žádní potomci. Pouze bratr Matouš měl tři syny, kteří se stali následně pokračovateli rodu. Po smrti svého otce asi v roce 1485 zdělili veškerý jeho majetek, který zahrnoval i Kašparovy nemalé statky v Čechách. Došlo k rozdělení rodu na tři větve, a to na loketskou, ostrovskou a falknovskou. Loketská větev založena Jeronýmem Šlikem vymřela posledním mužským potomkem Albrechtem roku 1592. Falknovští Šlikové, u jejichž zrodu stál Mikuláš Šlik, zanikli roku 1666 smrtí Jáchyma Ondřeje, který nezanechal žádné mužské potomky. Ostrovskou větev založil Kašpar Šlik.⁶³ Jeho nejstarší syn Štěpán se stal zakladatelem osady Jáchymov a od roku 1519 započal s ražbou jáchymovských tolarů.⁶⁴

S nástupem Ferdinanda Habsburského na český trůn se započaly spory Šliků s Habsburky. Císaři nebylo lhostejné, že mocný rod v Čechách si razil své vlastní mince a zaplavoval jimi trh. Spor vyvrcholil roku 1544, kdy byly Šlikům odňaty doly v Jáchymově i na Loketsku. Následující rok postupují králi již všechny své doly. V roce 1547 se zapojili do stavovského povstání proti císaři a většina jejich statků jim byla zkonfiskována nebo přeměněna v léno.⁶⁵

V letech 1618 až 1620 se Šlikové opět zapojili do povstání proti Habsburkům. Jáchym Ondřej Šlik byl v roce 1621 popraven na Staroměstském náměstí, neboť byl jedním z jeho hlavních strůjců.⁶⁶ Jindřich Šlik konvertoval ke katolictví a vstoupil do císařských služeb. Byl dobrým vojákem a získal si císařovu přízeň. Roku 1632 ho císař jmenoval presidentem vojenské dvorní rady.⁶⁷ Během válečných let rozmnožil své i tak veliké jmění ještě o statky, které byly odebrány Valdštejnovi a byly císařovým věrným prodávány velice výhodně. Jednalo se mimo jiné o panství

---

⁶² O. VINAŘ, *Pět století*, s. 122 – 126.

⁶³ M. MARTÍNKOVÁ – J. PEŠTOVÁ – O. TURČÍN, *Rodinný archiv*, s II – IV.

⁶⁴ O. VINAŘ, *Pět století*, s. 132 – 136.

⁶⁵ Max DVOŘÁK ml., *Hrabata Šlikové a jejich archiv v Kopidlně*, Český časopis historický č. 5, Praha 1895, s. 301 – 302.

⁶⁶ M. MARTÍNKOVÁ – J. PEŠTOVÁ – O. TURČÍN, *Rodinný archiv*, s. V.

⁶⁷ Ilja SMETANA – Valentýna JAKÝMENKOVÁ, *Mince a medaile hrabat Šliků*, Česká numismatická společnost pobočka v Chebu 2014, s. 21 – 23.

Kopidlno, Staré Hrady s Veliší a Vokšicemi, Ploskovice a mnohé jiné. Nový majestát, vydaný roku 1646, mu dával znovu právo razit mince.⁶⁸

Ostatní příslušníci tohoto rodu neměli již tak dramatický osud, výjimkou je však Leopold Antonín Josef, vnuk Jindřicha Šlika. V mládí se mu dostalo vynikajícího vzdělání, které by mohl uplatnit v duchovní, úřední či diplomatické kariéře. Vybral si vojenské uplatnění pro habsburskou monarchii. Získal hodnost polního maršála a bojoval proti Turkům v Uhrách. Druhým sňatkem s Marií Josefou Vratislavovou z Mitrovic získal mocného spojence v jejím bratrovi Janu Václavovi, který byl oblíbencem císaře Josefa I. Díky němu se započala jeho diplomatická dráha, jež Leopolda již dříve lákala. Jeho mise k bavorskému kurfiřtovi i k dalším vladařským dvorům byly úspěšné. Hodnosti stoupaly a kariéru završil v roce 1713, kdy se stal nejvyšším kancléřem Království českého. Na konci roku 1721 byl za své služby odměněn řádem Zlatého rouna. Ve své funkci setrval až do smrti roku 1723.⁶⁹ V 19. a 20. století byly dějiny Šliků spojeny s panstvím Jičíněves, které za jejich působení zaznamenalo nebyvalý hospodářský rozkvět. K panství náležel také dvůr ve Vokšicích, kde se narodil další významný zástupce tohoto rodu Jindřich František. Ten byl před svými osmdesátými narozeninami zvolen za velkopřevora Českého velkopřevorství Řádu maltézských rytířů v Praze.⁷⁰

Doba znárodnování v roce 1948 přinesla Šlikům veškerou ztrátu jejich majetku. Poslední majitelé chtěli se svými bývalými úředníky a zaměstnanci vytvořit družstvo, které by obhospodařovalo jejich pozemky, a tím chránit alespoň část svého majetku. Nebylo jim to nikdy povoleno.⁷¹ Rodině bylo vráceno Šlikovské panství v restitucích roku 1990. Potomci tohoto významného a historicky velmi zajímavého rodu žijí dodnes.⁷²

---

⁶⁸ M. Buben, *Hrabata Schlikové*, s. 101 – 102.

⁶⁹ Jiří KUBEŠ, *Diplomaticko – úřední cesta generálního válečného komisaře Leopolda Josefa hraběte Šlika z Pasounu a Holiče (1663-1723) po středoevropských dvorech v roce 1706*, Východočeský sborník historický, sv. 11, Východočeské muzeum v Pardubicích 2002, s. 42 – 43.

⁷⁰ O. VINAŘ, *Pět století*, s. 160 – 163.

⁷¹ M. MARTÍNKOVÁ – J. PEŠTOVÁ – O. TURČÍN, *Rodinný archiv*, s. XI.

⁷² O. VINAŘ, *Pět století*, s. 163.

3. RODINNÝ ARCHIV ŠLIKŮ

Šlikovský archiv je poprvé zmiňován v roce 1581 v závěti Lorenze Šlika, který v ní uvádí, že ve sklepech svého domu na Starém městě Pražském má uchovány důležité písemnosti, týkající se jeho rodu. Přesný popis tohoto archivu a jeho uspořádání je známo z inventáře z pozůstalosti Františka Arnošta Šlika z roku 1675. Veškeré spisy byly uloženy v železných truhlách. Jednotlivé truhly byly označeny velkými písmeny A – N. Uvnitř truhly se písemnosti rozdělily do fachů a fascikulů a opatřily se arabskými čísly. Uložené písemnosti byly rozmanitého charakteru, týkající se finančních a majetkových záležitostí, korespondence, císařských a královských privilegií a účtů Šlikovských panství. O archiv bylo v následujících stoletích zřejmě velmi dobře postaráno. Zachovalo se značné množství listin v různém časovém rozpětí, uložených v kožených pouzdrech. Uchovávané pečeti se nalézaly v ochranných schránkách. V této době byl archiv uložen v pražském paláci na Pohořelci. Počátkem 19. století se natrvalo přestěhoval do pražského šlikovského paláce. Koncem 19. století nechal archiv Ervín Šlik znovu uspořádat, neboť jeho dosavadní organizace již nevyhovovala. Archiv během této doby přesídlil do Kopidlna. Vlastní uspořádání provedl Max Dvořák, zámecký archivář Lobkowiczů v Roudnici nad Labem. Písemnosti byly rozděleny do 17 skupin označených římskými číslicemi, v nichž byly archivní jednotky popisovány arabskými číslicemi, vedenými vždy od jedničky. Ke skupinám X. – XI. jím byl vypracován německý rukopisný repertář. Na pořádacích pracích se podílel také, ještě jako student, Max Dvořák mladší. Po prostudování archivu vydává několik prací, týkajících se Šliků.⁷³ V roce 1912, kdy Kopidlna připadlo Weisenwolfům, došlo pravděpodobně k vynětí některých archiválií a jejich uložení na jiném místě. V roce 1930 se vrátil rodinný archiv zpět Šlikům a ti jej převezli do Jičíněvsi. Revizí se prokázalo, že mnohé archiválie chybí, a proto Jindřich Šlik nařídil jejich nové přečíslování. Přesídlením archivu do Jičíněvsi mohly být obnoveny práce na jeho doplňování a pokračování v pořádání. Postupně došlo k vytvoření následujících skupin: XII. Rodinná korespondence, XIII. Obligace, dlužní listiny, XIV. Hospodářské spisy, XV. Právní záležitosti, XVI. Běžné, XVII. Rodinné památky, XVIII. Novodobé opisy

---

⁷³ Jedna z prací Maxe Dvořáka ml. nese název Hrabata Šlikové a jejich archiv v Kopidlně, byla otištěna v Českém časopise historickém č. 5 a vydána v Praze roku 1895. Z této práce byly částečně čerpány informace použité v kapitole č. 2.

šlikovských archiválií a XIX. Knihovna. Nové uspořádání archivu však nebylo dokončeno a nedokázalo podchytit zcela všechny písemnosti. Některé nově vytvořené skupiny byly obsazené jen z části a jiné zůstaly úplně prázdné. Výjimku tvořily pouze skupiny XII., XV., XVIII., a XIX. Roku 1945 byly Zemskému archivu v Praze předány písemnosti, které zůstaly po roce 1930 uloženy na kopidlinském zámku. V roce 1948 došlo k převzetí archivu do tehdy zřízeného Oblastního zemědělsko – lesnického archivu v Jičíně. Tady byla do archivního fondu doplněna mladší rodinná korespondence a archiválie, které nebyly pojaty do původního uspořádání. V jičínském archivu působil Oldřich Turčín, kterým byl vyhotoven podrobný soupis části listin. Od roku 1960 je Rodinný archiv Šliků uložen ve Státním oblastním archivu v Zámrsku. Počátkem roku 1961 došlo k předání archiválií, které byly dosud uloženy ve Státním ústředním archivu⁷⁴ v Praze. Vracená část o rozsahu 5 listin z let 1661 – 1849, 83 knih a 21 kartonů obsahovala svazek rodokmenů staré šlechty, různou korespondenci vedenou od 16. století, opisy královských reskriptů, rukopisné knihy a mnohé další významné archiválie. Vraceny byly rovněž archiválie předané v roce 1945 Zemskému archivu v Praze. V roce 1965 došlo k uspořádání a inventarizování archivu. Byla obnovena poslední manipulace obsahující skupiny I – XIX. Tato část fondu byla pojmenována „první archivní manipulace“. Ze jmenované části, zvláště pak ze skupiny XV., se vytřídily písemnosti, které do ní byly dodatečně vřazovány a náležely do archivního fondu Ústřední správy šlikovských velkostatků. Zbývající část fondů byla tvořena doposud neuspořádanými písemnostmi a archiváliemi, které zůstaly v roce 1930 v Kopidlně a byly tak vytrženy z rodinného archivu. Podle původních pomůcek byla vytvořena manipulace „fachová“ a manipulace „římských čísel“. Nová manipulace věcná byla pak vytvořena ze spisů, které nebylo možné zařadit do žádné z těchto dvou manipulací. Začlenilo se do ní i malé množství písemností cizích rodů, které souvisely se sňatky Šliků. V červnu 1967 byl projednáván návrh Gabriely Čechové a Jarmily Hanzalové o rekonstrukci Dvořákova schématu, upraveného a rozšířeného ve 30. letech. Na základě této struktury by mohlo dojít k zařazení i písemností z „římské“ a „fachové“ manipulace a písemností nesignovaných. Nedošlo by k doplnění signatur, ale písemnosti by mohly být zařazeny do příslušného oddělení. V letech 1985 – 1986 bylo provedeno nové uspořádání a reinventarizace dle

---

⁷⁴ V současné době Národní archiv.

požadavků obsažených v návrhu z roku 1967. Ujali se jí Jiřina Peštová a Oldřich Turčín. Revize pořádku podle Dvořákova repertáře byla provedena u skupin I. – XI. Zbylé písemnosti byly zařazeny podle obsahu bez signatury. U širokých jednotek došlo k rozdělení na více jednotek, aby se mohl snadněji charakterizovat jejich obsah. Téměř všechny písemnosti byly uloženy do kartonů. Pokud se některé nevešly, byly uloženy jako fascikly. Část knihovny, bez signatury XIX, zůstala ponechána jako knihy. Ostatní knihy, které jsou v kartonech, obsahují nemalé množství brožur. Při volném uložení by mohlo dojít k jejich poškození. Celý fond byl zařazen do první kategorie. Písemnosti v něm obsažené jsou psány latinsky, německy, česky a maďarsky. Poslední kontrola fondu proběhla v roce 2001. Jeho obsah tvořilo 921 inventárních jednotek. Nachází se zde 20,05 bm materiálu. Tento materiál je z velké části zpracován a přístupný. Jeho časový rozsah je v rozmezí let (1230) 1416 – 1948 (1957). Rodinný archiv Šliků poskytuje prameny k velkému množství otázek. V první řadě je velmi důležitý pro poznávání genealogie Šliků a s nimi spřízněných rodů. V řadě druhé se zde nachází nemalý počet písemností, objasňujících některé důležité historické události. Nejvýznamnějším jeho souborem jsou privilegia Kašpara Šlika. Převážná většina z nich je považována za kancelářská falsa. Dalšími velmi cennými jsou písemnosti, které se vztahují k dějinám jáchymovských dolů a k dějinám šlikovské mincovny. Horní řád, těchto dolů, pocházející z roku 1518, byl v roce 1977 prohlášen za kulturní památku. Zajímavou část fondu tvoří také písemnosti prezidenta válečné rady Jindřicha Šlika. Týkají se především historie třicetileté války. Rozsáhlá rodinná korespondence obsahuje mnoho podrobností k době válek s Napoleonem. V případě badatelova zájmu o revoluci v Uhrách v roce 1848, je zde možno nalézt písemnosti Františka Jindřicha Šlika. Fond poskytuje i rozsáhlou část pramenů, která nabízí nepřehledné množství informací ke studiu místních dějin. Nalézají se zde i pečetní sbírka, na jejíž vybranou část je zaměřena tato práce.⁷⁵

---

⁷⁵ M. MARTÍNKOVÁ – J. PEŠTOVÁ – O. TURČÍN, *Rodinný archiv*, s. XI – XXI.

4. PEČETNÍ SBÍRKA Z RODINNÉHO ARCHIVU ŠLIKŮ

4.1. POJEDNÁNÍ O SBÍRCE

Pečetní sbírka, která je nedílnou součástí tohoto archivního fondu, se nalézá ve Státním oblastním archivu v Zámrsku. Zde je uložena pod inventárním č. 905 jako fascikly č. 21 a 22. Původ této sbírky není dosud znám. Nebylo zatím ani vymezeno přesně období, ve kterém sbírka vznikla. Hlavní náplní této práce je komplexní rozbor⁷⁶ části této sbírky. Na jehož základě budou pečeti časově zařazeny.

Po jejím podrobném studiu bylo zjištěno, že je tvořena šestnácti černými platy o rozměrech 41,5 x 27 cm. Jednotlivá plata jsou uložena po osmi kusech ve dvou fasciklech, majících rozměry 43 x 28,5 x 7 cm. Většinou je jednotlivé plato označeno římskou číslicí a opatřeno popisem, který vypovídá o stavu majitelů pečeti na něm připevněných. Pečeti jsou na platech v různém počtu. Pouze jedno plato není číslováno ani není popsáno. Popis nemají také plata č. V., VIII. a XV. Plato č. XIII. se vyskytuje dvakrát, jednou s příslušným popisem, podruhé bez něj. Pečeti na platech jsou očíslovány arabskými číslicemi bílé barvy. Někde se vyskytují vedle původních číslic další, dopsané pravděpodobně obyčejnou tužkou. V mnoha případech jsou číslice i smazány nebo se nevyskytují vůbec. Protože jsou pečeti na příslušných platech přilepeny, nelze si nepovšimnout prázdných míst a usoudit tak, že některé z pečeti chybí. Do sbírky musíme zahrnout také obálku s 20 kusy pečeti, které jsou pravděpodobně vystřiženy z doručovacích obálek. Na základě toho, pak lze u některých z nich přečíst i jméno majitele. Po námi provedeném výčtu jsme došli k závěru, že sbírka obsahuje celkem 466 dochovaných kusů pečeti, 25 kusů chybí.

Sbírka je tvořena v převážném množství slepými otisky typářů. Takový otisk vznikl nejspíše tak, že se na karton či papír nanese pečetní lak a do něj se otiskl typář. Poté se takto vytvořené pečeti vystřihly a nalepily na plata podle určitých skupin.⁷⁷ V případě velmi malého množství pečeti by se však mohlo jednat i o pečeti, které byly vystřiženy přímo z písemnosti. Sbírka vznikla pravděpodobně za účelem uchování původní podoby jednotlivých typářů. Předmětem našeho rozboru bude plato č. II., označené *Freiher*. Nachází se na něm dohromady 45 kusů pečeti. Nechybí žádná, plato je kompletní. Všechny pečeti jsou erbovní. Zajímavostí na

⁷⁶ Bude provedena sfragistická a heraldická analýza, doplněná o ikonografický rozbor.

⁷⁷ V této podkapitole je o nich pojednáno později.

tomto platě je, že na několika pečetích se nachází podobný erb, zobrazující stejný štít. Půjde s největší pravděpodobností o jeden rod. Tyto pečeti byly na platě označeny arabskou číslicí jedna.

Na závěr této kapitoly přikládáme ještě přehledný popis jednotlivých plat tvořících sbírku, podle toho jak jsou zařazena v jednotlivých fasciklech. Dále uvádíme, že plata č. V. obsahující 13 kusů pečetí a č. VII. čítající 22 kusů, byla zpracována v roce 2015. Jednalo se především o měšťanské pečeti.⁷⁸

---

⁷⁸ V tomto případě se jedná o podskupinu tzv. nešlechtické sfragistiky viz J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Úvod do české sfragistiky*, Ostrava 1989, s. 72.

Popis jednotlivých plat sbírky

Fascikl č. 21	Plato č.	Popisek	Pečetí ks	Chybějící ks
	II	Freiherrn	45	0
	V	není	13	1
	VI	Standesherren	19	0
	VII	Bürgerliche	22	0
	IX	Grafen	63	0
	XI	Adel	69	1
	XIII	Grafen	7	0
	XV	není	2	2
	obálka	není	20	0
	Počet pečetí na 8 platech a v 1 obálce		260	4

Fascikl č. 22	Plato č.	Popisek	Pečetí ks	Chybějící ks
	I	Fürsten	23	8
	III	Klösterlich ⁷⁹	13	11
	IV	Allianzwappen	35	1
	VIII	není	4	0
	X	Freiherrn	67	0
	XII	Adel	42	0
	XIII	není	6	0
	bez čísla	není	16	1
	Počet pečetí na 8 platech		206	21

⁷⁹ Popis je špatně čitelný.

4.2. SFRAGISTICKÁ ANALÝZA

Užívání pečeti se na sklonku středověku a počátku novověké doby stává nezbytnou a zcela běžnou záležitostí. Přibývá osob i institucí, které užívají pečeti. Na konečné podobě pečeti se vždy odrážejí potřeby majitele a jeho společenské postavení.⁸⁰ U pečeti, které jsou předmětem našeho výzkumu, není k dispozici písemnost s koroborací, proto nebude lehké je jednoznačně určit jak z hlediska chronologického, tak druhového. Pozornost bude věnována použitému písmu, které nám bude nápomocno při datování, pečetnímu obrazu a pečetní látce, které jsou rovněž důležitým vodítkem určení přibližného data pořízení typáře.

4.2.1. Tvar pečeti a jejich velikost

Volbu tvaru pečeti určoval vždy objednavatel typáře. U převážné části zkoumaných pečeti preferovali její vlastníci oválný nebo okrouhlý tvar. Důvod byl zřejmě praktický prostorový. Tyto tvary nám při zařazení jednotlivých pečeti do příslušného období, ale mnoho nepomohou. Náleží mezi obecně častěji používané a byly známé již ve starověku. Zvláště ovál býval nejčastěji používán pro portrétní sekret.⁸¹ Kromě těchto zmíněných tvarů se nám zde vykytuje také tvar osmiboký. Můžeme ho s jistotou určit u pečeti č. 4, 41, 42 a 43. Tento tvar by mohla mít pravděpodobně i pečeť č. 7, 23 a 34. Z důvodu velmi špatného otisku těchto pečeti nemůžeme však svou domněnku potvrdit. Z příčiny velkého poškození nelze najisto určit ani tvar pečeti č. 36. Osmibokého tvaru je poměrně hojně využíváno až od 16. století. Víceboké pečeti tvoří značnou skupinu a užívala je široká vrstva majitelů ze všech společenských tříd. Velké oblibě se těšily zvláště pečetní prsteny těchto tvarů.⁸²

V době středověké se postavení majitele odráželo ve velikosti pečeti. S nástupem mladší doby již nemůžeme při určování pečetních druhů vycházet pouze z nastavených pravidel, kde rozhodujícími kritérii byla velikost, tvar, stylizace

---

⁸⁰ Martina BOLOM – KOTARI, *Pečeti hradiských premonstrátů v pozdním středověku a raném novověku*, Červený Kostelec s. 69.

⁸¹ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 29.

⁸² J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Úvod*, s. 16

pečetního obrazu a text legendy.⁸³ „Kombinace velikosti, tvaru, pečetního obrazu a podoby legendy přestává být signifikantní.“⁸⁴ Dochází ke zmenšování pečeti a tím ke stírání rozdílů ve velikosti jednotlivých pečetních druhů. V našem případě se setkáváme s největším rozměrem 44 mm a nejmenším 9 x 8 mm. Špatným otiskem může být způsobeno, že se rozměry mohou asi o 1 mm lišit. Při jejich samotném popisu bereme otisk jako správný. Jak je již zmiňováno shora, při našem výzkumu nemáme k dispozici žádnou písemnost s koroborací, jež by nám mohla v dané situaci pomoci. Nejsme tedy schopni určit s jistotou, o jaké pečetní druhy se jedná. Ke správnému zařazení bychom také potřebovali znát dostatečně vlastníka a případně další pečeti, s nimiž disponoval. Vzhledem k tomu, že některé pečeti nesou v legendě jméno svého majitele, může jít, u těchto případů, o soukromé pečeti jednotlivců. Vážou se jen k osobě vlastníka, jenž si je pořídil na základě svého samostatného rozhodnutí a uvážení. Používal je k pečeti svých osobních záležitostí. Další skupinu tvoří neosobní úřední pečeti. Hlásí se k určitému úřadu či hodnosti, bez ohledu na osobu, zrovna vykonávající úřad.⁸⁵ Mohlo by se týkat pečeti č. 14, 17 a 31, kde jsme přesvědčeni, že se jedná o pečeti právnických osob. Takto bychom mohli zkoumané pečeti rozdělit z pohledu „veřejného uplatnění a právně – společenského významu.“⁸⁶ Druhý pohled na ně nám vypovídá, že se jedná ve velké míře o pečeti soukromých osob, které nemají žádné velké rozměry a jsou záležitostí mladší doby. Domníváme se tedy, že je můžeme označit jako pečeti osobní hlavní. Jsou známy i případy, kdy tento druh pečeti byl jediný, se kterým majitel disponoval.⁸⁷

4.2.2. Pečetní látka a její barva

Použitou pečetní látkou je výhradně španělský vosk. Pečeti jsou z převážné části přitiskovány přímo na tvrdém kartonu anebo na papíře. Dotyčný, který takto zhotovoval dané otisky typářů, si musel zvolit takový pečetní materiál, aby mu k tomuto účelu dobře posloužil. Španělský vosk se vyznačoval větší přilnavostí. Byl opatřen

---

⁸³ M. BOLOM – KOTARI, *Pečeti*, s. 73–75.

⁸⁴ Tamtéž, s. 75.

⁸⁵ Tamtéž, s. 70–71.

⁸⁶ Tamtéž, s. 70.

⁸⁷ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 18.

různými příměsemi, zabraňujícími jeho lámání.⁸⁸ K jeho rozšíření došlo v 16. století ze španělského Nizozemí a v průběhu 17. století začal zcela vytlačovat včelí vosk. Nejprve se s ním zapečetňovaly listy, ale záhy byl využíván i u dalších písemností trvalého rázu. Pro své vlastnosti byl velmi oblíbený a jeho používání nevymizelo ani v dnešní době.⁸⁹

V novověku barva pečeti již nevypovídá o postavení jejich majitelů. Přestalo platit pravidlo, že červené pečeti jsou honosnější, než ty jiných barev, jak tomu bylo v 15. století.⁹⁰ Zpracovávané pečeti mají červenou barvu různých odstínů. Jediná pečeť č. 36 je zelené barvy. Základní barvou pečeti je přirozená červená, černá a zelená,⁹¹ není to tedy nic neobvyklého.

Pokud bude vycházeno z toho, že pečeti jsou součástí sbírky, která byla vytvořena uměle za účelem zachycení jednotlivých typářů, nebyla barva rozhodující. Jednotlivé typáře mohly být otištěny do pečetní látky, která byla momentálně dostupná. Barva pečeti pak nemusela odpovídat barvě, jaká je obvyklá při pečetění písemností. Svědčí o tom fakt, že v celé pečetní sbírce se nacházejí i pečeti neobvyklé barvy, jako je šedá, modrá, fialová, růžová, žlutá a bílá.

4.2.3. Pečetní obraz

Heraldika se v rámci pečetních obrazů příznivě rozvíjí v 16. století. Prostředkem individualizace se stalo erbovní znamení. Jeho provedení bylo takové, aby ukazovalo pouze na jednoho nositele a nedošlo tak k záměně s erbem jiné osoby.⁹² Všechny zkoumané pečeti jsou erbovní. V případě pečeti č. 10, 23 a 29 se jedná o neúplné zobrazení erbu, neboť pravděpodobně chybí příkrývadla. Neúplný erb se nám vyskytuje také na pečeti č. 5, 6, 13, 15 a 20, kde se v pečetním poli nachází pouze štít. Přílba s klenotem a příkrývadly nebo hodnostní koruna kryjící štít, není ani v jednom z případů vyobrazena. Nelze si také nevšimnout zvláštního uspořádání pečetního obrazu u pečeti č. 12, kde nahoře vlevo provází baronskou korunu

---

⁸⁸ Tamtéž, s. 25 – 26.

⁸⁹ J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Úvod*, s. 15.

⁹⁰ TÝŽ, *Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky*, Praha 1987, s. 237.

⁹¹ Tamtéž, s. 237.

⁹² M. BOLOM – KOTARI, *Pečeti*, s. 95 – 96.

maltézský kříž. Klademe si otázku, proč majitel volil takovou formu vyobrazení, která neodpovídá žádným heraldickým pravidlům.

Během 14. století se začaly objevovat pečeti, u nichž byl erb uzavřen do gotického trojlistu, čtyřlistu a jiných ornamentálních prvků. Pozdní gotika těmto prvkům již nepřála a pozvolna ustupovaly. Naplno ožívají opět v 19. století v období historických slohů.⁹³ S těmito gotickými prvky se setkáváme u pečeti č. 6 a 15, kde je vyobrazen v pečetním poli právě gotický trojlist a čtyřlist. Na pečeti č. 5 drží štít anděl. Celkově tato pečeť působí dojmem, že byla vytvořena v gotickém období. Majitel, příslušník nové šlechty, se takto mohl reprezentovat a poukazovat na své šlechtické předky. Toto je typickým jevem, kdy bylo při tvorbě nového znaku použito starého vzoru v historizujícím pojetí.⁹⁴ Nová pečetidla vznikala v dílnách specializovaných firem. Zákazník si mohl vybrat z nepřeberného množství vzorníků, upravených v drobných detailech podle jeho přání.⁹⁵

Do rozboru pečetního obrazu zahrnujeme i útvary, jež ho ohraničují. V našem případě je nejčastější výskyt římsovité linky, ale nalezneme i vavřínový věnec, provazec, perlovec a skládanou stuhu. Všechny tyto motivy byly oblíbenými prvky.

4.2.4. Texty na pečetích

Hlavní úlohou pečetních textů je jednoznačně identifikovat majitele. Doplnují pečetní pole a mají dvojí podobu. První z nich má formu opisu, obíhajícího po celém obvodu pečetního pole anebo jen jeho části. Druhou verzí je včlenění jednotlivých liter do pole pečeti, které pak doplňují pečetní obraz.⁹⁶ Na námi popisovaných pečetích se vyskytují obě známé podoby a jsou psány v jazyce německém a latinském. S opisem se setkáváme nejvíce. Často je umístěn na pásce nebo překládané stuze a od pečetního pole oddělen římsovitou linkou či jiným známým útvarem. Nese jméno majitele v nominativu. Tento způsob je znám od poloviny 16. století paralelně k běžnějšímu užívání nižších pečetních druhů. Během 17. a 18. století se tato forma naplno prosazuje.⁹⁷ Ve velmi malém zastoupení nalzáme i

⁹³ J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Úvod*, s. 45

⁹⁴ F. KUČERA, *Tvarový vývoj*, s. 69.

⁹⁵ J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Úvod*, s. 45

⁹⁶ M. BOLOM – KOTARI, *Pečeti*, s. 98.

⁹⁷ Tamtéž, 103.

rodová hesla. Příkladem je pečeť č. 21. Zde se nalézá rodové heslo, které zní: REX QUI SE IPSE REGIT. V překladu: Král, který sám vládne. V tomto případě má pečeť hlavně reprezentativní funkci. Jednotlivá slova v opisech jsou oddělena mezerami, tečkami a jinými drobnými útvarky. U použitých zkratk v některých opisech převažuje způsob krácení kontrakcí nebo suspenzí. Naznačeným zkracovacím znaménkem je především dvojtečka. Pro rozlišení začátku a konce opisu je nutné se řídit heraldickými pravidly. Popis je veden vždy po směru hodinových ručiček. Pečeť č. 21 je však výjimkou. Opis je zde vyveden patou ven a proti tomuto směru. Dále je třeba upozornit na pečeť č. 3, kde je opis vyveden v nízkém reliéfu a tato forma má již velmi blízko k razítku. V případě pečeti č. 14, 16, 17, 28 a 31 není opis oddělen od pečetního pole. U novověkých pečeti, hlavně nižšího druhu, není tento jev neznámý.⁹⁸ U pečeti č. 26 a 45 se vykytuje nápis. Uvedené jednotlivé litery jsou zkratkou jména vlastníka pečeti. V první polovině 15. století se začíná na pečetích objevovat datace. Mohla být odkazem na významnou událost, pořízení typáře nebo jeho provedené úpravy.⁹⁹ Vidíme ji např. na pečeti č. 5 a 15, kde je vyvedena arabskými číslicemi.

Při našem výzkumu nesmí být vynecháno použité písmo. U pečeti č. 13 by se mohlo jednat o napodobení gotické majuskuly. Majitel byl při volbě písma zřejmě ovlivněn historickým slohem. Gotická majuskula pokračovala v tendencích románské. Byla tvořena kombinací kapitálních, unciálních a dalších kulatých tvarů. Její pozdější provedení v poslední třetině 13. a ve 14. století přineslo manýristické tahy a velkou variabilitu jednotlivých písem uvnitř jednoho nápisu.¹⁰⁰ Další formou užitého písma je fraktura. Jsou s ní vyvedeny opisy na pečetích č. 5, 15, 20 a 21. Fraktura se objevuje na počátku 16. století a vychází z gotické minuskuly. Jejími typickými znaky jsou oválné tvary, plošná profilace a sloní choboty. Kvůli vyšší obtížnosti řemeslného zpracování, nedosáhla takého rozšíření.¹⁰¹ Užití tohoto písma je opět typickým příkladem, kdy byl vydavatel pečeti opět ovlivněn historismem. Posledním a nejvíce zastoupeným písmem, na popisovaných pečetích, je humanistická majuskula, většinou s výraznými serify. Je nejčastějším písmem vyskytujícím se v 17. a 18. století. Vyznačuje se rovnoměrným rozvrstvením písmen,

---

⁹⁸ Tamtéž, s. 102

⁹⁹ Tamtéž s. 104.

¹⁰⁰ Jiří ROHÁČEK, *Epigrafika v památkové péči*, Praha 2007, s. 34.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 38.

čistými liniemi a pro spojení písmen A a E je typické užívání ligatur.¹⁰² V našem rozboru se tento případ nachází u pečeti č. 32.

4.3. HERALDICKÁ INTERPRETACE

Ze sfragistického komentáře vyplývá, že předmětem našeho výzkumu jsou erbovní pečeti, pocházející z období novověku. V této době je heraldika považována za úpadkovou.¹⁰³ Figury, nacházející se na erbech, nejsou již jen heraldické. Jsou zobrazovány detailně a realisticky, což je heraldice spíše ke škodě.¹⁰⁴ Tento jev je zachycen i na zkoumaných pečetích. U většiny erbů vyobrazených na pečetích není možný popis podle středověkých heraldických pravidel.

Erby přijímají další okruhy osob, tím se snižuje jejich schopnost identifikovat svého majitele a přestávají být jasným symbolem společenského zařazení. Nejmarkantněji se toto projevuje právě v pozdější době, kdy erbů užívají i různé spolky a korporace.¹⁰⁵ Jako příklad lze uvést pečeť č. 17, kterou pečetil patrimoniální soud svobodných pánů Segesserů.

S příchodem pozdější doby se začínají objevovat i různé nové podoby štítu.¹⁰⁶ Na zpracovávaných pečetích se jich vyskytuje celá řada. Nejčastější zastoupení ze štítů, které lze poměrně snadno určit, má štít španělský, vyskytující se na pečetích č. 3, 8, 13, 30, 33 a 40. Dalším zvoleným štítem je kolčí. Jeho vyobrazení nesou pečeti č. 5, 6, 20, 21 a 35. Na pečetích č. 34, 22, 24 a 41 nalézáme formu francouzského štítu. V této souvislosti musíme upozornit na pečeť č. 22 a 24, kde jsme se přiklonili spíše ke shora uvedené variantě štítu, nicméně tento štít neodpovídá běžným formám a nebyť jeho prohnuté špice, mohlo by se jednat i o podobu štítu gotického. Francouzský štít vznikl z potřeby jednoduchosti v 17. až 18. století a jeho tvar umožňoval snadnou kresbu erbu o více polích.¹⁰⁷ V hojném počtu se setkáváme se štítem renesančním, který převzal z každého typu štítu určité prvky a spojil je v jednom štítě. Jsou to štíty obloukovitě vykrajované a štíty mající krajové partie

---

¹⁰² M. BOLOM – KOTARI, *Pečeti*, s. 100.

¹⁰³ J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Základy*, s. 24 – 25.

¹⁰⁴ František KUČERA, *Tvarový vývoj štítu v renesanci a baroku*. In: II. setkání genealogů a heraldiků. Ostrava 15. – 16. 10. 1983. Sborník příspěvků. Ostrava 1984, s. 65.

¹⁰⁵ Jarmila KREJČÍKOVÁ – Tomáš KREJČÍK, *Základy*, Praha 1987, s. 23 – 24.

¹⁰⁶ F. KUČERA, *Tvarový vývoj*, s. 64.

¹⁰⁷ J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Základy*, s. 33.

svíjeny do závitů, které vytvářejí voluty.¹⁰⁸ Tyto štíty jsou v obraze pečeti č. 4, 7, 11, 15, 25, 26, 31 a 43. Zastoupena je zde i kartuše.¹⁰⁹ Ta se nám objevuje na pečeti č. 1, kde je do ozdobného rámu vsazen štít oválného tvaru. Na něm jsou pak posazeny přílby s klenoty a příkrývadly. Toto provedení je typické spíše pro přelom 16. a 17. století.¹¹⁰ U pečeti č. 19 se jedná také o kartuši tentokrát ve tvaru španělského štítu. Především v době barokní je na kartuši posazována pouze panská koruna, ze které se později vyvinula koruna hodnostní,¹¹¹ jako je tomu u pečeti č. 12. Další skupinu tvoří štít barokový¹¹² na pečetích č. 29, 32, 37, 38, 39, 44 a 45. Častým je také výskyt empírového štítu,¹¹³ zdobícího pole pečeti č. 10, 14, 16 a 17, který je typický pro začátek 19. století. Do tohoto období nám spadá i novoanglický štít, jež se nachází v pečetním poli u pečeti č. 9 a 23. Nechybí ani štít gotický a oválný. Shledáváme se s nimi na pečetích č. 28, 42, 18 a 24. V případě gotického štítu jsme přesvědčení, že se však jedná o záležitost novověkou.¹¹⁴ Oválným štítem bude nejspíše i ten na pečeti č. 36, ale nemůžeme to jistotou tvrdit, protože pečeť není v dobrém stavu.

Pro novověk je také typické členění štítu. V 16. století převládá hlavně rozdělení štítu na dvě pole.¹¹⁵ Můžeme ho vidět na štítech pečeti č. 2, 30 a 36. Touto cestou docházelo ke vzniku nejrůznějších aliancí, ať už se jednalo o aliance manželské, světské či církevní. Čtvrcení štítů se začíná objevovat velmi zřídka v 15. a 16. století.¹¹⁶ Doba barokní pak přinesla jejich široké využití. Tento případ zaznamenáváme i na některých pečetích. Příkladem může být pečeť č. 1 a 32, kde došlo ke spojení dvou rodových znaků na jeden štít, a tím k vytvoření aliance. U šlechtických rodů k ní docházelo především při uzavírání manželství. V případě, že se štít čtvrti obsadil většinou manžel svým heraldickým znamením první a čtvrté pole štítu. Mezi manželi však mohlo dojít i k dohodě, která stanovovala, že se manželčin štít bude užívat jako hlavní a manželův jako střední štítek.¹¹⁷ Setkáváme se s ním u pečeti č. 8, 12, 17 a 19. Pečeť č. 27 rovněž nese ve svém poli čtvrcený oválný štít, ale

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 65.

¹⁰⁹ Kartuše nahrazuje v renesanci a v baroku klasický štít. Typickým znakem je dekorativní tvarování a rámování štítu.

¹¹⁰ F. KUČERA, *Tvarový vývoj*, s. 67.

¹¹¹ V tomto případě se jedná o baronskou korunu.

¹¹² Milan BUBEN, *Heraldika*, Praha 1986, s. 37.

¹¹³ Tamtéž, s. 37.

¹¹⁴ Příkladem může být i druh písma vyskytujícího se na pečeti č. 28 a 42, kdy se jedná o humanistickou majusku, typickou až pro pozdější období.

¹¹⁵ H. POHANKA, *Heraldika v souvislostech*, s. 234.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 234 – 235.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 235.

v tomto případě je tu souvislost s duchovním rytířským řádem. Způsobů jak členit štít, existovala celá řada. Majitel pečeti č. 35 ve členění štítu užil další, zcela jiné varianty, a rozdělil ho špicí s prohnutými boky.

Erby na pečetích mají na sobě posazeny většinou turnajové přílby, ozdobené helmovní korunkou a s příkrývadly. Pouze na pečetí č. 21 je v erbu použita přílba kolčí. Počátky užívání turnajových přileb spadají do počátku 15. století a končí s nimi heraldický vývoj přileb.¹¹⁸ Náhrdelník, jenž tvoří doplněk některých z nich, je úpadkovým znakem a záležitostí výlučně novověkou. Příkrývadla jsou převážně enormně bohatě tvarovaná, která jsou u pečetí nesoucí vyobrazení kartuše i od ní těžko odlišitelná. Tento jev se opět odcizuje pravidlům heraldiky a poukazuje na pozdější období.

Pozornost zasluhují také klenoty. Měly by na přílbě spočívat nebo z ní vycházet.¹¹⁹ Na pečetích č. 7, 10, 24, 37 není tato zásada dodržena. Přílbám chybí točenice či helmovní koruna, kterou bylo zakrýváno místo uchycení klenotu. U jiných není prostorová orientace klenotu totožná s orientací přílby. U pečeti č. 10 nelze určit, vzhledem k setřenému obrazu, zda přílbu zdobí helmovní koruna či klenot. Zmíněn musí být také nepoměr jednotlivých součástí erbu, byť jen v jediném případě u pečeti č. 21, kdy klenot v podobě vyrůstajícího muže, převyšuje téměř velikost štítu.

V případě pečeti č. 9, 12, 14, 27, 34, 38, 41 a 43 nahradila přílbu s klenotem hodnostní koruna. Jejím účelem je vyjádřit odpovídající stupeň šlechtické hodnosti. Převahu má koruna baronská, pouze v poli pečeti č. 17, 41 a 31 kryje štít koruna rytířská. Nalezneme i korunu hraběcí, posazenou na štítě pečeti č. 9. Tato koruna má jako jediná klenotem menší korunku s prostrčenou obrácenou námořní kotvou. Pečeť č. 39 je kombinací obou výše jmenovaných variant. V jejím pečetním obraze je vyobrazen barokový štít, na němž je položena rytířská koruna, převýšená turnajovou přílbou s klenotem a s příkrývadly.

Na mnohých erbech, vyobrazených v jednotlivých pečetních polích, rozeznáváme šrafy. Nelze s jistotou říci, zda se jedná o tinkturu či pouhou stylizaci. Většinou přistupujeme z tohoto důvodu jen k popisu šrafování. Toto se však netýká

---

¹¹⁸ Stanislav HOŠŤÁLEK, *Vývoj středověkých přileb obrněného jezdeckva v Čechách a na Moravě a jejich používání v heraldice*. In: II. setkání genealogů a heraldiků. Ostrava 15. – 16. 10. 1983. Sborník příspěvků. Ostrava 1984, s. 71.

¹¹⁹ Henry POHANKA, *Heraldika v souvislostech*, Praha 2013, s. 221.

těch erbů, které byly dohledány i v jiném vyobrazení. V rámci našeho heraldického rozboru přinášíme, na závěr této kapitoly, jejich podrobný popis.

Nemalé množství pečeti patří rodu Königů.¹²⁰ Užívají modrého štítu, nesoucího zlatou korunu s prostrčeným zlatým lilovým žezlem. Klenotem je vyrůstající muž s čapkou na hlavě. Kombinace těchto barev je užitá i v klenotu, kdy kabátec a čapka muže jsou vyvedeny v modré barvě a žezlo v jeho pravici je zlaté. Pokud je vyobrazen celý erb, jsou příkrývadla zlato – modrá.¹²¹ Jedná se hlavně o erby vypočetné na pečeti č. 4, 5, 6, 11, 13, 14, 15, 20, 21. Dalším erbem, který lze zachytit barevně, je erb nacházející se v poli pečeti č. 19. Majitel opět pochází z výše uvedeného rodu. Kartuše je ve tvaru černého španělského štítu se stříbrným břevnem. Srdeční modrý štít, nesoucí vyobrazení zlaté koruny s prostrčeným zlatým lilovým žezlem, je položen na dvou zlatých zkřížených žezlech a umístěn na břevně. Na štítě jsou posazeny dvě k sobě přivrácené turnajové přílby s odlétajícími příkrývadly. Pravá je zdobena zlatou helmovní korunou, jako klenot vyrůstá muž v modrém kabátci, se zlatou korunou na hlavě, natočený vlevo. Příkrývadla jsou zlato – modrá. Klenotem levé je černá poduška se třemi zabodnutými liliovými žezly. Prostřední žezlo je zlaté, zbylá dvě černá. Příkrývadla jsou stříbrno – černá.¹²² Dohledaný erb nese vyobrazení maltéžského kříže¹²³, který se ale nachází v erbu na výše uvedené pečeti. Tím se liší. Majitel pečeti užil pravděpodobně erbu svých předků a chtěl tímto způsobem upozornit, že je příslušníkem tohoto řádu.

Erb na pečeti č. 26, patřící rodu svobodných pánů Ehingenů. V černém poli renesančního štítu se nachází zlatá krokev. Na štítě je posazena turnajová přílba se

---

¹²⁰ Otto Titan von HEFFNER, *Grosses und allgemeines Wappenbuch, (Band 2,5): Die Wappen des Württemberger Adels*, Nürnberg 1857, s. 45. Dostupné v elektronické podobě na: http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10362296_00045.html [cit. 11. 3. 2017].

¹²¹ Bernard PETER, *Historische heraldische Exlibris (12)*, 2009. <http://www.dr-bernhard-peter.de/Heraldik/seiten/exlibris12.htm> [cit. 11. 3. 2017].

¹²² Wappen von König – Wartenhausen. Dostupné v elektronické podobě na: https://www.google.cz/search?q=wappen+von+Koenig+von+Warthausen&rls=com.microsoft:cs:%7Breferrer:source?%7D&tbm=isch&imgil=UsFhyOB778w9vM%253A%253BvRcSerRqJYM_hM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.leo-bw.de%25252Fweb%25252Fguest%25252Fdetail%25252F-%25252FDetail%25252Fdetails%25252FDOKUMENT%25252Fflabw_findmittel_06%25252Fflabw-1-536383%25252FFreiherr%2525252Bvon%2525252BK%25252525C3%25252525B6nig%2525252B-Warthausen&source=iu&pf=m&fir=UsFhyOB778w9vM%253A%252CvRcSerRqJYM_hM%252C&usg=_6NtoQKBKYZSWCbBZ9JVG_JZEI4U%3D&biw=1536&bih=736&ved=0ahUKewjeq8Ch8TSAhXDXhoKHX8qDFcQyjcIPA&ei=c3q-WJ6mC8O9af_UsLgF#imgsrc=UsFhyOB778w9vM: [cit. 11. 3. 2017]

¹²³ Tento kříž není vyobrazen podle heraldických pravidel. Typické opět pro novověk.

zlato-černými přikrývadly. Klenotem je muž natočený vlevo, v černém plášti se zlatou krovkí a hlavu mu zdobí zlatá koruna.¹²⁴

Rod Eybů má ve stříbrném poli renesančního štítu tři červené mušle v obráceném trojhranu (2,1). Na štítě je posazena turnajová přilba se zlatou helmovní korunou. Přikrývadla jsou stříbrno – červená. Páv vyskakující v klenotu, natočený vpravo, je zeleno – modrý a na hlavě má zlatou korunku.¹²⁵ Tento erb nese ve svém poli pečeť č. 25.

Svobodní páni Olnhausenové, vlastníci pečeti č. 44, umístili do modrého pole barokového štítu kosmo stříbrný snop. Štít kryje turnajová přilba se stříbrno – modrými přikrývadly. Těchto barev je použito i v klenotu, jímž je muž vyrůstající mezi dvěma buvolími rohy. Levicí se přidržuje jednoho z rohů a v pravici svírá hada.¹²⁶

Pečeť č. 40 má vyobrazený v poli erb rodu svobodných pánů Schütz – Holzhausenů. Ve zlatém poli španělského štítu jsou tři černé klobouky s podbradníkem, v obráceném trojhranu (2,1). Na štítě je položena turnajová přilba, zdobená helmovní zlatou korunou. Přikrývadla jsou zlato – černá. Klenotem je muž, s kloboukem na hlavě, vyvedený rovněž v kombinaci těchto barev.¹²⁷

Dalším erbem, který můžeme přiblížit barevně, náleží rodu Harlingů. Vykytuje se na pečeti č. 18. Ve stříbrném poli oválného štítu se nalézají dvě červené, od sebe odvrácené kohoutí hlavy se zlatou zbrojí. Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou. Přikrývadla jsou stříbrno – červená. Jako klenot vyrůstá červený kohout, s rozevřenými křídly, natočený vpravo.¹²⁸

---

¹²⁴ Edice Siebmacherova Wappenbuchu. Dostupné v elektronické podobě na: http://www.wappenbuch.de/pages/wappen_113_Siebmacher.htm [cit. 14. 3. 2017].

¹²⁵ Edice Siebmacherova Wappenbuchu. Dostupné v elektronické podobě na: http://www.wappenbuch.de/pages/wappen_103_Siebmacher.htm [cit. 14. 3. 2017].

¹²⁶ Carl August GRASS, *Grosses und allgemeines Wappenbuch: in einer neuen vollständig geordneten u. reich. verm. Aufl. mit heraldischen und historisch – genealogischen Erläuterungen (Band 2,6): Der Adel in Baden: nebst Anhang, die Standes – Erhebungen des fürstlichen Hauses Fürstenberg enthaltend*, Nürnberg 1878, s. 83. Dostupné v elektronické podobě na: http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/siebmacher2_6/0255?sid=3dc205a997d2699bf0f31291ee26d4d4 [cit. 14. 3. 2017].

¹²⁷ Tamtéž, s. 45

http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/siebmacher2_6/0217/image?sid=d3c0180126c7858a0ee06cf87cd4bd5f [cit. 14. 3. 2017].

¹²⁸ Otto Titan von HEFFNER, *Grosses und allgemeines Wappenbuch, (Band 2,5): Die Wappen des Württemberger Adels*, Nürnberg 1857, s. 43. Dostupné v elektronické podobě na:

Vlastníkem erbu, nacházejícím se v poli pečeti č. 45 byl pravděpodobně rod Fehrentheilů. V modrém poli barokového štítu je umístěna červeně oděná paže, držící tři zelené jetele a natočená vpravo. Na štítě je položena turnajová přilba zdobená zlatou helmovní korunou. Příkrývadla jsou modro – červená. Jako klenot vyrůstá červeně oděný muž, mající v pravici stonek zeleného jetele.¹²⁹

Poslední erb, jehož barevné provedení se nechá zachytit, nese ve svém poli pečeť č. 33. Majitelem erbu je vymřelý slezský rod Skrzichowski. V modrém poli španělského štítu je stříbrná obrácená podkova a v ní zlatý tlapatý kříž. Na štítě je položena turnajová přilba, zdobená zlatou helmovní korunou. Příkrývadla jsou stříbrno – modrá. Klenotem je stříbrný jestřáb, s rozepjatými křídly, stojící na jedné noze, natočený vpravo a druhou nohou přidržující podkovu s křížem, stejnou jako na štítě.¹³⁰

4.4. IKONOGRAFICKÝ ROZBOR

V případě zkoumaných pečeti se objevuje široká škála obecných figur. Při určování některých z nich narážíme na problém. Jedná se o figury novodobé, které se nenalézají v klasických erbovnících ani v různých heraldických příručkách. Zastoupeno je vyobrazení zvířat, bájných tvorů, rostlin a věcí. Nechybí ani symboly spojené s křesťanstvím. Zvolený motiv může být interpretací rodového nebo mluvícího znaku. Symbolicky vyjadřuje jméno nositele znaku, jeho vlastnosti či povolání. Rodová znamení mohou být nějakým způsobem upravena. Je to následkem toho, že jsou přebírána z generace na generaci. Záměrem této kapitoly je popsat jednotlivé figury a pokusit se vysvětlit jejich symbolický význam. Bude rovněž poukázáno na případné nejasnosti.

Na pečeti č. 1 je v prvním a čtvrtém poli čtvercového štítu vyobrazena sova, která je na šlechtických znacích poměrně vzácným rodovým znamením. Je symbolem moudrosti a učenosti, proto se většinou vyskytuje pouze v této spojitosti.

---

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10362296_00043.html [cit. 14. 3. 2017].

¹²⁹ Heinrich Edlen von KADICH – Konrad BLAŽEK, *Der Mährische Adel*, Brno 2000, s. 22. Dostupné i v internetové podobě na:

<http://www.historie.hranet.cz/heraldika/pdf/kadich-blazek1899.pdf> [cit. 15. 3. 2017].

¹³⁰ Konrad BLAŽEK, *Ausgestorbener Adel der Preussischen Provinz Schlesien*, Brno 2000, s. 32.

V českých zemích se tato obecná figura objevuje na erbovní listině Jiřího a Vavřince z Eisenberku z roku 1502.¹³¹ Vyobrazení lva se nachází na aliančních štítech u pečeti č. 2, 8, 17, 32. Pouze na pečetě č. 42 je lev vyobrazený jako štítonoš. Na pečetích je vypořádán ve skoku, tj. v útočném postoji, vzepjatý na zadních končetinách a zvednutou přední pravou tlapou. Je považován za krále zvířat, ale své prvenství si udržel i ve všech obecných figurách. Provází ho síla, statečnost a moc. Promítl se v průběhu času do všech znaků. V barokní době měla tato figura velmi neobvyklou podobu a nápravu přinesla až renesance heraldiky v první polovině 19. století.¹³² Orlice je ztvárněna na pečetě č. 8 a 17, kde tvoří jeden ze znaků štítu. Náleží v heraldice rovněž k velmi rozšířeným a oblíbeným figurám. Od dávných dob její symbol připomínal sluneční božstvo a značil moc, sílu, vznešenost, vládu a vítězství.¹³³ Byla znamením některých králů i císařů. Vypodobňována na štítech byla celá nebo půlená. Dvouhlavý orel vyskytující se na pečetě č. 32, symbolizuje moc, vítězství a slávu. Společně se lvem je nejvýše ceněnou erbovní figurou. V erbech pečeti č. 41 a 22 by mohl být v prvním a čtvrtém poli kozoroh, neboť hlavu vyobrazeného zvířete zdobí dlouhé rohy. Symbolizoval houževnatost a pohotovost. Dalším zachyceným zvířetem na pečetě č. 22 bude pravděpodobně medvěd. Byl s oblibou volen za erbovní znamení rytířů. Znamenal nebojácnost a sílu.¹³⁴ O všech výše uvedených¹³⁵ pečetích můžeme říci, že nesou vyobrazení aliančních erbů. Aliancí rozumíme seskupování či sdružování rodových znaků.¹³⁶

V erbu pečeti č. 23 nalézáme těžko identifikovatelné zvíře. Mohlo by se jednat o kozla, protože na hlavě zvířete jsou vidět dva vyrůstající růžky. Zvířetem vyobrazeným na pečetě č. 39 by mohl kuň. Erbovním motivem pečeti č. 34 je chrt, přeskakující předmět, který nelze jasně identifikovat. Mohlo by se jednat o keř. Charakteristickými vlastnostmi chrta jsou bdělost, ostražitost, přátelství a věrnost.¹³⁷ Na pečetě č. 37 vidíme v klenotu dva k sobě přivrácené psy. Vyrůstající muž, který je klenotem umístěným v poli pečeti č. 44, svírá ve své pravici hada. Na pečetě č. 18 se nachází dvě od sebe odvrácené kohoutí hlavy. Kohout zvěstuje rodící se den a je

---

¹³¹ Milan MYSLIVEČEK, *Velký erbovník. Sv. 1. Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, Plzeň 2006, s. 62.

¹³² Henry POHANKA, *Heraldika v souvislostech*, Praha 2013, s. 151 – 152.

¹³³ Tamtéž, s. 167.

¹³⁴ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník*, s. 42.

¹³⁵ Výjimku tvoří pečeť č. 42, kdy lev není erbovním znamením, nýbrž štítonošem.

¹³⁶ Pojem aliance byl podrobně vysvětlen v heraldické interpretaci.

¹³⁷ H. POHANKA, *Heraldika*, s. 173.

považován za symbol zmrtvýchvstání.¹³⁸ Tento námět měl časté využití. Na pečeti č. 25 sledujeme ve štítu tři mušle v obráceném trojhranu (2,1). Tato figura je znamením mlčenlivosti a poutnictví, šťastně vykonaných dalekých cest.¹³⁹ Klenotem je páv. Vyjadřuje moc, nadřazenost a pýchu.¹⁴⁰ Obraz jestřába se nachází na pečeti č. 33 v kombinaci s obrácenou podkovou a v ní je umístěn tlapatý kříž. Tento dravec je znamením síly a obezřetnosti. Podkova symbolizuje vytrvalost a připravenost k boji.¹⁴¹ Dalším symbolem, který na popisovaných pečetích nalzáme, je kotva, na pečeti č. 9 a 29. Tato umělá figura¹⁴² se v heraldice objevuje jako symbol pevné víry a naděje.¹⁴³ Slaměný snop, nacházející se v erbu pečeti č. 44, znamená podle symboliky úspěšně vedený život a blahobyt spojený se zemědělskou prací. Jako obecná figura se na šlechtických erbech vykytuje poměrně vzácně.¹⁴⁴ S přihlédnutím k majiteli, jímž je rod Olnhausenů, by mohlo jít o mluvící znamení.¹⁴⁵ V poli pečeti č. 40 je erbovní znamení tvořeno třemi klobouky s podbradníkem, které jsou v obráceném trojhranu (2,1). Klobouk byl do štítu vkládán jako znamení svobody, vznešenosti a volnosti. Známá je mnoho jeho podob, a to v závislosti na zemi jeho původu. Často hrála svou roli také dobová aktuální móda.¹⁴⁶ V případě pečeti č. 36 se nepodařilo určit obraz pro její velmi špatný stav. Tento problém jsme museli řešit i u pečeti č. 42. Ani zde nebylo možné identifikovat erbovní znamení.

Pečetí, na které budou nejspíše vyobrazeni draci, je pečeť č. 35. Je zde vypodobněn také muž ve vlajícím plášti, který jede na koni a ve zdvižené pravici svírá kříž. Tímto mužem by mohl být svatý Jiří, který je dáván do spojitosti s drakem. S jistotou to ale nelze tvrdit.¹⁴⁷ Drak by mohl symbolizovat zlého ducha nebo pohanství. Nabízí se možnost, že se v tomto případě jedná o pečeť s hagiografickou tematikou. Novověká doba se projevuje proměnou pečetního

---

¹³⁸ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník*, s. 31.

¹³⁹ H. POHANKA, *Heraldika*, s. 164.

¹⁴⁰ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník*, s. 30.

¹⁴¹ H. POHANKA, *Heraldika*, s. 175.

¹⁴² Obecné figury jsou v zásadě děleny na přirozené, nadpřirozené a umělé. Umělými figurami např. zbraně, zbroj, nástroje, mlynářské a lodní nářadí, pracovní nástroje a další, viz. M. Buben, *Heraldika*, s. 21.

¹⁴³ Tamtéž, *Heraldika*, s. 220

¹⁴⁴ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník*, s. 61

¹⁴⁵ Německé sloveso „hausen“ znamená v českém překladu žít, hospodařit.

¹⁴⁶ H. POHANKA, *Heraldika*, s. 138 -139.

¹⁴⁷ Jedním z atributů sv. Jiří bylo kopí, kterým draka zabil. Muž vyobrazený na pečeti svírá v pravici kříž.

obrazu i u těchto pečetí. Pečetní figurativní motiv je nahrazen erbem, který vytlačil původní hagiografickou náplň pečetního pole.¹⁴⁸

Hlavní naplní erbovního motivu u skupiny pečetí č. 4, 5, 6, 11, 13, 14, 15, 20 a 21 je koruna s prostrčeným liliovým žezlem. Symbolizovala moc nebo zvláštní přízeň panovníka.¹⁴⁹ Pokud je zachycen klenot, je jím vousatý muž v čapce. V tomto případě volba erbovního znamení nebyla náhodná. Vlastníkem je rod Königů, který se těšil panovnickově přízni. Nemusí to být však jediná možnost, proč byl rodem zvolen tento znak. Stačí se zamyslet nad jménem rodu¹⁵⁰ a celá situace se objasňuje. Mohlo by jít o mluvící znamení, neboť co jiného je více typické pro krále než koruna a žezlo?

Vraťme se ještě k pečetí č. 5. Je na ní vyobrazen neúplný erb. Z opisu jsme zjistili, že patří ženě. Při bližším rozboru zjistíme, že se jedná o ženu svobodnou. I tyto ženy si nechávaly zhotovovat své vlastní pečetidlo.¹⁵¹ Zejména v zemích západní Evropy používaly neprovdané dcery rodových znamení svých otců, a to bez přílby a bez klenotu, ale se štítonoši.¹⁵² Mohlo by se tedy jednat o tento případ. V pečetním poli se nachází štít, na kterém je vyobrazena koruna s prostrčeným žezlem. Přílba ani klenot se zde nenachází. Je tu však anděl držící štít a mající pravděpodobně úlohu anděla strážného.

Pečeť č. 27 také nese ve svém poli čtvrcený oválný štít. V prvním a čtvrtém poli jsou tři hvězdy v obráceném trojhranu (2,1). Ve druhém a třetím poli je malý kruh, ze kterého paprskovitě vyrůstají na stoncích drobné kvítky. Štít je položen na maltézském kříži, na štítě je posazena baronská koruna a celý je ovinut řádovou stuhou. S velkou pravděpodobností se bude jednat o alianční znak příslušníka duchovně rytířského řádu. Další pečetí, která je rovněž spojena s tímto řádem, je pečeť č. 3. V jejím poli se nachází čtvrcený štít. V prvním a čtvrtém poli je maltézský kříž. Ve druhém a třetím poli je koruna s prostrčeným liliovým žezlem. Půjde s velkou pravděpodobností o spojení rodového znaku s řádovým. Další pečetí nesoucí vyobrazení kříže, je č. 38. Jedná se o kříž svatého Ondřeje, který byl bratrem

---

¹⁴⁸ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 101 – 102.

¹⁴⁹ M. MYSLIVEČEK, *Velký erbovník*, s. 32.

¹⁵⁰ V českém překladu znamená toto příjmení Král.

¹⁵¹ J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Úvod*, s. 41.

¹⁵² H. POHANKA, *Heraldika*, s. 60.

apoštola Petra. Na kříži takového tvaru, byl apoštol z příkazu římského úředníka Aigease přivázán a za několik dní na něm zemřel.¹⁵³

U pečeti č. 28 jsou v prvním poli na břevně zachyceny tři šestihroté hvězdy. Hvězda symbolizovala od pradávna hvězdu betlémskou.¹⁵⁴ Ve druhém poli se nachází přepásaná heraldická lilie. Je vyobrazena také u pečeti č. 7, kde ji drží v každé ruce panna, která je klenotem. Tato květina byla považována za emblém nevinnosti, tělesné a duchovní čistoty. Rovněž se váže k panně Marii. Byla atributem mnoha světců. Panna s korunou na hlavě vyrůstající v klenotu, by mohla představovat i Kateřinu Sienskou, která je s lilií pevně spojována.¹⁵⁵ Pečeť č. 45 nese ve svém poli štít s vyobrazením vpravo natočené paže, držící tři stonky jetele. Tuto rostlinu považovali za posvátnou již Keltové. V křesťanské symbolice znamená svatou Trojici.¹⁵⁶

Pečeť č. 16 je svým ztvárněním poněkud jiná. V pečetním poli se nachází štít, v jehož prvním poli jsou tři vedle sebe stojící stromy. Ve druhém je stojící dravý pták, s mírně rozepjatými křídly, natočený vpravo. V klenotu vyskakuje chrt, který se vyznačuje věrností, bdělostí a ostražitostí. Po bocích štítu se vine palmová ratolest. Stromy nelze přesně zařadit. Mohlo by se jednat o duby. Palmová ratolest vinoucí se po bocích štítu, může mít pouze dekorativní charakter nebo souviset s Kristem. Před Velikonočními svátky zástupy věřících mávaly palmovými ratolestmi a vítaly Ježíše při příjezdu do Jeruzaléma.¹⁵⁷ Ve spojitosti s nápisem RERUM GOGNOSCERE CAUSAS,¹⁵⁸ by mohla mít pečeť souvislost s některým z tajných spolků.

V této kapitole byl podán popis jednotlivých erbovních figur a současně byl vysvětlen jejich symbolický význam. Motivy zvolené na pečetích interpretují rodové nebo mluvící znaky. Reálná zvířata zde vyobrazená vyjadřují ctnosti, vlastnosti a ideály svých nositelů, k nimž by se chtěli i se svým potomstvem přiblížit. Mohou symbolicky vyjadřovat i jména svých uživatelů. V neposlední řadě demonstrují sílu a moc. Předměty zachycené na pečetích mohou vyjadřovat povolání, ale mohou být opět mluvícími znaky, které vyjadřují jméno nebo upozorňují na další jiné důležité skutečnosti. Rostlinné motivy reprezentují hlavně křesťanskou symboliku. Estetické

---

¹⁵³ M. BOLOM – KOTARI, *Pečeti*, s. 122.

¹⁵⁴ M. BUBEN, *Encyklopedie*, s. 163.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 239.

¹⁵⁶ M. MÝSLIVEČEK, *Velký erbovník*, s. 26.

¹⁵⁷ M. BOLOM – KOTARI, *Pečeti*, s. 121.

¹⁵⁸ V překladu: Šťasten ten, kdo by znal příčinu všech věcí.

důvody mohly rovněž ovlivnit volbu figury. Novověk přinesl rozmanité členění štítu a to vedlo ke spojování rodových znaků a vytváření různých aliancí, ať již manželských, světských či církevních. Došlo k proměně pečetního obrazu u církevních pečetí. Pečetní figurální motiv nahradil erb. Byla tak vytlačena původní pontifikální či hagiografická náplň pečetního pole. Všechny tyto jevy se vyskytují na zpracovávaných pečetích.

4.5. POPIS PEČETÍ

Pečeť č. 1

Velikost: 41 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází kartuše ve tvaru oválného čtvrceného štítu. V prvním a čtvrtém poli je znázorněna na podušce stojící sova, natočená vlevo. Ve druhém a třetím poli je břevno s pěti topoly. Na štítě jsou posazeny dvě k sobě přivrácené turnajové přílby, zdobené helmovní korunou a s příkrývadly, která odlétají do stran i po stranách kartuše. V klenotu první přílby je na desce, zdobené pírkou a korunkou, vyobrazená sova. Klenotem druhé přílby je břevno s pěti topoly, nad kterým se tyčí pět pavích per. Pečeť je ohraničena výrazným vavřínovým věncem.

Opis je psán na pásce a od pečetního pole oddělen římsovitou linkou. Začíná vlevo nahoře a jde ve směru hodinových ručiček.

Zní: IOHANN GEORG V(ON) HERWARTH FREYHERR V(ON) HOCHENBURG.

Písmo opisu: humanistická majuskula s výraznými serify

Jazyk: německý

Majitel: Johann Georg Herwarth von Hohenburg

Země původu: Německo

Časové zařazení: 1622 nebo 1657¹⁵⁹

Fyzický stav pečeti: popraskaná, chybí části pečetního kraje

Pečeť č. 2

Velikost: 16 x 22 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je barokní polcená kartuše. V prvním¹⁶⁰ i ve druhém poli se nachází lev ve skoku, přivrácený ke středu štítu, držící v předních tlapách dýku. Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly odlétajícími do pečetního pole. Klenotem je lev ve skoku, držící v předních tlapách dýku, natočený vpravo. Pečeť je ohraničena silnou linkou.

Opis: nemá

Písmo opisu: ---

Jazyk: ---

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 3

Velikost: 33 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází španělský čtvrcený štít. V prvním a čtvrtém mřížovaném poli je znázorněn maltézský kříž. Ve druhém a třetím poli s vodorovným šrafováním je vyobrazena koruna s prostrčeným liliovým žezlem. Na

---

¹⁵⁹ 5.2. Další majitelé pečeti, s. 75 – 76.

¹⁶⁰ První pole je mřížované.

štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, která odlétají do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyrůstá muž s dlouhými vlasy a korunou na hlavě. Pečeť je ohraničena římsovitou linkou.

Opis je psán na pásce a proveden v nízkém reliéfu. Začíná vpravo dole a v horní části do něho zasahuje klenot.

Zní: WILHELM FREIHERR KÖNIG V(ON) KÖNIGSHOFEN

Písmo opisu: humanistická majuskula s výraznými serify

Jazyk: německý

Majitel: Wilhelm König von Königshofen

Země původu: Německo

Časové zařazení: 1891¹⁶¹

Fyzický stav pečeti: chybí část vosku v pečetním poli

Pečeť č. 4

Velikost: 22 x 24 mm

Tvar: osmiboký

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je umístěn renesanční štít, na němž je vyobrazena koruna s prostrčeným liliovým žezlem. V pravém rohu štítu ji provází maltézský kříž. Na štítě je posazena vpravo natočená turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly vlajícími do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyrůstá muž v čapce, držící v pravici liliové žezlo. Pod erbem je vyznačen letopočet 1885, rozdělený po dvou arabských číslicích okolo paty štítu. Pečeť je ohraničena výrazným provazcem.

Opis je psán na dvou stuhách, umístěných po bocích pečetního pole a začíná vpravo dole.

Zní: FERDINAND FREIHERR KOENIG FACHSENFELD

Písmo: humanistická majuskula

Jazyk: německý

Majitel: Ferdinand König von Fachsenfeld

---

¹⁶¹ 5.2. Ostatní majitelé pečeti, s. 72.

Časové zařazení: 19. století

Země původu: Německo

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 5

Velikost: 34 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází kolčí štít, na kterém je vyobrazena koruna s prostrčeným lilovým žezlem. Štítonošem je anděl s rozepjatými křídly, natočený vlevo, podpírající zezadu štít. Pečetní pole je odděleno perlovcem. Pečeť je ohraničena výraznou římsovitou linkou.

Opis je psán na stuze poskládané v pečetním poli, vinoucí se okolo štítu. Začíná vlevo nahoře.

Zní: ELISE FREYIN KOENIG WARTHAUSEN 1883

Písmo: fraktura

Jazyk: německý

Majitelka: Elise König von Warthausen

Země původu: Německo

Časové zařazení: 19. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 6

Velikost: 15 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli, ve tvaru gotického trojlistu s damaskováním, se nachází vpravo natočený kolčí štít, na kterém je koruna s prostrčeným liliovým žezlem. Pečeť je ohraničena římsovitou linkou.

Opis: němá

Písmo: ---

Jazyk: ---

Majitel: rod von König von Wartenhausen

Země původu: Německo

Časové zařazení: 19. století¹⁶²

Fyzický stav pečeti: popraskaná

Pečeť č. 7

Velikost: 11 x 8 mm

Tvar: osmiboký¹⁶³

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je umístěn renesanční štít, na kterém je znázorněna routa. Na štítě je posazena turnajová přílba s příkrývadly, vlajícemi do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyrůstá žena s korunou na hlavě, držící v každé ruce heraldickou lilii.

Otisk pečeti je velmi nezřetelný, nelze tedy určit, jakým útvarem byla pečeť ohraničena.

Opis: němá

Písmo: ---

Jazyk: ---

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: poškozená, setřený obraz

Pečeť č. 8

Velikost: 42 mm

Tvar: okrouhlý

---

¹⁶² 4.2.3. Pečetní obraz, s. 30.

¹⁶³ Otisk pečeti je velmi nezřetelný, nelze tedy objektivně určit její tvar.

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází francouzský čtvrcený štít, se srdečním štítem. Na srdečním štítě je kosmo vyobrazeno plužní krojidlo,¹⁶⁴ natočené vpravo. V prvním a čtvrtém poli je korunovaná orlice s rozepjatými křídly, odvrácená od středu štítu. V druhém a třetím poli je vyobrazen lev ve skoku, přivrácený ke středu štítu. Na štítě je posazena rytířská koruna, převyšena třemi turnajovými přílbami, krajní přílby jsou nakloněny ke středu štítu. Přílby jsou zdobeny helmovní korunou a s příkrývadly, vlajícími do pečetního pole. Jako klenot první přílby jsou dvě od sebe odvrácená plužní krojidla, klenotem druhé je korunovaná orlice s rozepjatými křídly, natočená vlevo. Třetí nese v klenotu lva ve skoku, natočeného vpravo. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem.

Opis je psán na pásce. Začíná vlevo nahoře od drobného útvaru a pokračuje ve směru hodinových ručiček.

Zní: FRANC IOSEPH SEGESSER FREYHERR VON BRUNEGG AVE NOZING

Písmo: humanistická majuskula s výraznými serify

Jazyk: německý

Majitel: Franc Josef Segesser von Brunegg ave Nozing

Země původu: Německo

Časové zařazení: 18. století

Fyzický stav pečeti: setřena část pečetního kraje

Pečeť č. 9

Velikost: 36 x 28 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

---

¹⁶⁴ H. POHANKA, *Heraldika*, Praha 2013, s. 174.

Popis pečetního pole: V pečetním poli je umístěn novoanglický štít, na němž jsou dvě obrácené zkřížené námořní kotvy. Na štítě je posazena hraběcí koruna.¹⁶⁵ Jako klenot je koruna s prostrčenou obrácenou námořní kotvou. Štít střeží dva mořští hadi, obrácení hlavami dolů, hledící ke štítu a plující na mořských vlnách. Pečeť je ohraničena římsovitou linkou.

Opis: němá

Písmo: ---

Jazyk: ---

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 20. století

Fyzický stav pečeti: setřený obraz, popraskaná, část pečetního kraje chybí

Pečeť č. 10

Velikost: 24 x 20 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází bordura dělená břevnem. Na štítě je posazena turnajová přilba, natočená vpravo. Přikrývadla chybí. Klenot je nezřetelný. Pečeť je ohraničena římsovitou linkou.

Opis: němá

Písmo: ---

Jazyk:----

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 18. – 19. století

Fyzický stav pečeti: silně setřené pečetní pole, odlomeny části pečetního kraje

---

¹⁶⁵ Hraběcí koruna se vyznačovala devíti perlami. Majitel pečeti užíval hraběcího titulu, viz M. Buben, Heraldika, Praha 1986, s. 99.

Pečeť č. 11

Velikost: 26x 23 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je renesanční, vodorovně šrafovaný štít, na kterém je vyobrazena koruna s prostrčeným liliovým žezlem. Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly odlétajícími do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyrůstá muž, natočený vpravo, držící v pravici žezlo. Pečeť je ohraničena silnější linkou.

Opis: bez opisu

Písmo: nemá

Jazyk:---

Majitel: rod von König von Wartenhausen

Země původu: Německo

Časové zařazení: 18. – 20. století.

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 12

Velikost: 27 x 23 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází kartuše ve tvaru renesančního štítu s břevnem a se srdečním štítem, na němž je vyobrazena koruna s prostrčeným žezlem. Srdeční štít je položen na dvou zkřížených žezlech a umístěn na břevně. Na kartuši je posazena baronská koruna,¹⁶⁶ vlevo nahoře provázena maltézským křížem. Pečeť je ohraničena výrazným vavřínovým věncem.

Opis: nemá

---

¹⁶⁶ Baronská koruna se vyznačuje sedmi perlami, uživatel pečeti užíval titulu baron, viz M. Buben, *Heraldika*, s. 99.

Písmo: ---

Jazyk:---

Majitel: rod von König

Země původu: Německo

Časové zařazení: 18. – 20. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 13

Velikost: 35 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází španělský, vodorovně šrafovaný štít, na kterém je vyobrazena koruna s prostrčeným lilovým žezlem. Pečeť je ohraničena širokou a římsovitou linkou.

Opis je psán na překládané stuze, vinoucí se po celém obvodu pečetního pole. Dole do něho zasahuje pata štítu. Začíná vlevo nahoře a pokračuje ve směru hodinových ručiček.

Zní: BRUNY FR(EI)HE(RR) KOENIG FACHSENFELD 1900

Písmo: gotická majuskula (její napodobenina)

Jazyk: německý

Majitel: Bruny König von Fachsenfeld

Země původu: Německo

Časové zařazení: přelom 19. – 20. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 14

Velikost: 29 x 26 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je bordura, nesoucí vyobrazení koruny s prostrčeným liliovým žezlem. Na štítě je posazena baronská koruna. Pečeť je ohraničena dvojitou linkou. Opis není oddělen od pečetního pole a začíná vpravo dole. Pod patou štítu je nápis Fachsenfeld,¹⁶⁷ který je z každé strany orámován drobným útvarem.

Zní: FREYHERR L(UDWIG) V(ON) KÖNIGSCHES RENTAMT
FACHSENFELD

Písmo: humanistická majuskula s výraznými serify

Jazyk: německý

Majitel: Wilhelm Friedrich Ludwig von König. Jedná se o pečeť úřadu pro správu financí tohoto rodu.

Země původu: Německo

Časové zařazení: 1879¹⁶⁸

Fyzický stav pečeti: popraskaná

Pečeť č. 15

Velikost: 29 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli, ve tvaru gotického damaskovaného složeného čtyřlístu, se nachází renesanční štít s rolverky, vodorovně šrafovaný, nesoucí vyobrazení koruny s prostrčeným liliovým žezlem. Pečeť je ohraničena římsovitou a silnější linkou.

Opis je psán na pásce, začíná vpravo dole a končí letopočtem, který je vyveden arabskými číslicemi a z obou stran provázen ornamentem.

Zní: RITTERGUT FACHSENFELD 1827

Písmo: fraktura

Jazyk: německý

Majitel: rod von König

---

¹⁶⁸ 5.2. Další majitelé pečeti, s. 73.

Země původu: Německo

Časové zařazení: 1827

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 16

Velikost: 27 x 23 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází empírový dělený štít. V prvním tečkovaném poli jsou tři vedle sebe stojící stromy. Ve druhém svisle šrafovaném poli je vyobrazen stojící dravý pták, s mírně rozepjatými křídly, natočený vpravo. Na štítě je posazena rytířská koruna. Jako klenot vyskakuje chrt, natočený vpravo. Po bocích štítu se vine palmová ratolest. Pečeť je ohraničena tenčí a silnější linkou.

Opis není oddělen od pečetního pole a je psán do půlkruhu v jeho horní části. Začíná vpravo nahoře.

Zní: RERUM GOGNOSCERE CAUSAS

Písmo: humanistická majuskula

Jazyk: latinský

Majitel: neurčitelný¹⁶⁹

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 20. století

Fyzický stav pečeti: setřený obraz, části pečetního kraje odlomeny

Pečeť č. 17

Velikost: 35 x 30 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

---

¹⁶⁹ 4.4. Ikonografický rozbor, s. 41.

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází empírový čtvrcený štít se srdečním mřežovaným štítem, na němž je vyobrazené plužní krojidlo, natočené vpravo. V prvním a čtvrtém poli je rozpůlená korunovaná orlice, odvrácená od středu štítu. Ve druhém a třetím poli je lev ve skoku, přivrácený ke středu štítu. Na štítě je posazena rytířská koruna. Pečeť je ohraničena skládanou stuhou.

Opis není oddělen od pečetního pole a začíná vpravo dole.

Zní: FREYH(ERR) V(ON) SEGESSERSCHES PATR(IMONIAL) GERICHT
NOTZING

Písmo: humanistická majuskula s výraznými serify

Jazyk: německý

Majitel: rod Segesserů, pečeť patrimoniálního soudu

Země původu: Německo

Časové zařazení: 18. – 19. století

Fyzický stav pečeti: popraskaná, setřený obraz, odlomeny části pečetního kraje

Pečeť č. 18

Velikost: 23 x 20 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází v oválném štítě dvě od sebe odvrácené kohoutí hlavy se zbrojí. Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyskakuje kohout s rozepjatými křídly, natočený vpravo. Pečeť je ohraničena linkou.

Opis: nemá

Písmo: ---

Jazyk: ---

Majitel: rod von Harling

Země původu: Německo

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 19

Velikost: 27 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je kartuše ve tvaru španělského mřížovaného štítu s břevnem. Srdeční štít, nesoucí vyobrazení koruny s prostrčeným liliovým žezlem, je položen na dvou zkřížených žezlech a umístěn na břevně. Na štítě jsou posazeny dvě k sobě přivrácené turnajové přílby s odlétajícími příkrývadly. První je zdobena helmovní korunou, jako klenot vyrůstá muž s korunou na hlavě. Klenotem druhé je poduška se třemi zabodnutými liliovými žezly. Klenoty provází uprostřed maltézský kříž. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem.

Opis je psán na pásce a začíná vlevo nahoře.

Zní: HANS FREIHERR KOENIG VON [UND] ZU WARTHAUSEN

Písmo: humanistická majuskula s mírnými serify

Jazyk: německý

Majitel: Johann Ulrich König von Warthausen

Původ: Německo

Časové zařazení: 1744¹⁷⁰

Fyzický stav pečeti: část opisu setřena

Pečeť č. 20

Velikost: 24 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází kolčí štít s vodorovným šrafováním, na kterém je vyobrazena koruna s prostrčeným liliovým žezlem. Pečeť je ohraničena výrazným provazcem mezi dvěma širokými linkami.

---

¹⁷⁰ 5.1. Königové, s. 74.

Opis je psán na stuze, poskládané v horní části pečetního pole a začíná vpravo.

Zní: FRH(EIHERR), zbytek opisu je setřený a nelze ho přečíst.

Písmo: fraktura

Jazyk: německý

Majitel: rod von König

Země původu: Německo

Časové zařazení: 18 – 20. století

Fyzický stav pečeti: zchovalá

Pečeť č. 21

Velikost: 24 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází kolčí štít, nesoucí vyobrazení koruny s prostrčeným lilovým žezlem. Na štítě je posazena kolčí přilba, zdobená helmovní korunou a s odlétajícími příkrývadly. Jako klenot vyrůstá muž s čapkou na hlavě, natočený vpravo. Levice mu podpírá bok, v pravici drží liliové žezlo. Pečeť je ohraničena perlovcem, sevřeným mezi dvěma silnějšími linkami.

Opis je psán na stuze, vinoucí se po obvodu pečeti. V dolní části do něho zasahuje pečetní pole. Je proveden patou ven a veden proti směru hodinových ručiček.

Zní: REX QUI SE IPSE REGIT¹⁷¹

Písmo: fraktura

Jazyk: latinský

Majitel: rod von König

Země původu: Německo

Časové zařazení: 18. – 19. století

Fyzický stav pečeti: zchovalá

Pečeť č. 22

Velikost: 21 x 19 mm

---

¹⁷¹ 4.2.4. Texty na pečetích, s. 31.

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je umístěn francouzský čtvrcený štít. V prvním a čtvrtém poli je kozoroh ve skoku, přivrácený ke středu štítu. V druhém a třetím poli je medvěd, opírající se o strom, rovněž přivrácen ke středu štítu. Na štítě jsou posazeny dvě turnajové přílby, zdobené helmovní korunou a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Klenotem první je vyskakující medvěd, natočený vlevo, držící v levici květiny. V klenotu druhé vyskakuje mezi rozevřenými orlími křídly kozoroh, natočený vpravo. Pečeť je ohraničena silnou linkou.

Opis: nemá

Písmo:---

Jazyk:---

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 23

Velikost: 9 x 8 mm

Tvar: osmiboký

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází novoanglický dělený štít, na kterém je vyobrazen kozel, ve skoku, natočený vlevo. Na štítě je posazena turnajová přílba s točenicí. V klenotu vyrůstá neidentifikovatelné zvíře, umístěné mezi rozevřenými orlími křídly, natočené vpravo. Z důvodu rozsáhlého poškození, nelze objektivně určit, jakým útvarem je pečeť ohraničena.

Opis: nemá

Písmo:---

Jazyk:---

Majitel: neurčitelný
Země původu: neurčitelná
Časové zařazení: 17. – 19. století
Fyzický stav pečeti: velmi poškozená

Pečeť č. 24

Velikost: 26 mm
Tvar: okrouhlý
Barva: červená
Pečetní materiál: španělský vosk
Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází vpravo nakloněný francouzský štít, na němž je kosmo vyobrazena rytířská koruna.¹⁷² Na štítě je posazena turnajová přilba s odlétajícími příkrývadly. Klenot se nepodařilo identifikovat.¹⁷³ Pečeť je ohraničena římsovitou linkou.

Opis: nemá

Písmo:---

Jazyk:---

Majitel: neurčitelný
Země původu: neurčitelná
Časové zařazení: 17. – 19. století
Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 25

Velikost: 24 x 21 mm
Tvar: oválný
Barva: červená
Pečetní materiál: španělský vosk
Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází renesanční štít se třemi mušlemi v obráceném trojhranu. Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní

---

¹⁷² Rytířská koruna se vyznačuje pěti perlami. Může být nazývána též jako šlechtická, viz M. Buben, *Heraldika*, s. 99.

¹⁷³ Mohlo by se jednat i o pečetní miskou se dvěma písařskými pery.

korunou a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. V klenotu vyskakuje páv s rozevřenými křídly a s korunkou na hlavě, natočený vpravo. Pečeť je ohraničena silnou linkou.

Opis: nemá

Písmo:---

Jazyk:---

Majitel: rod von Eyb

Země původu: Německo

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 26

Velikost: 39 x 36 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je umístěn renesanční mřížovaný štít s tečkovanou krokví. Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyrůstá muž s korunou na hlavě, natočený vlevo. Pečeť je ohraničena perlovcem sevřeným mezi dvěma linkami.

Pečeť nemá opis, ale pouze nápis. Je proveden formou liter, umístěných v horní části pečetního pole.

Zní: vpravo GV, vlevo E, což znamená G(EORG) V(ON) E(HINGEN)

Písmo: humanistická majuskula

Jazyk: německý

Majitel: Georg von Ehingen III.

Země původu: Německo

Časové zařazení: 1610¹⁷⁴

Fyzický stav pečeti: zachovalá

---

¹⁷⁴ 5.2. Další majitelé pečeti, s. 78.

Pečeť č. 27

Velikost: 24x 19 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází maltézský kříž, na kterém je položen oválný čtvrcený štít. V prvním a čtvrtém poli jsou tři hvězdy v obráceném trojhranu. Ve druhém a třetím poli je malý kruh, ze kterého paprskovitě vyrůstají na stoncích drobné kvítky. Na štítě je posazena baronská koruna. Celý štít těsně ovinuje Řád maltézských rytířů. Řádový odznak je zavěšen uprostřed pod štítem. Pečeť je ohraničena římsovitou linkou.

Opis: nemá

Písmo: ----

Jazyk: ----

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: popraskaná, část pečetního kraje chybí

Pečeť č. 28

Velikost: 42 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází gotický dělený štít. V prvním poli je břevno pokosem se třemi hvězdami. Ve druhém poli je přepásaná heraldická lilie. Na štítě je posazena turnajová přilba s helmovní korunou a s odlétajícími příkrývadly. Klenotem je přepásaná heraldická lilie mezi rozevřenými orlími křídly, nad kterou je vyobrazena hvězda. Pečeť je ohraničena dvěma linkami.

Opis není oddělen od pečetního pole a začíná vlevo nahoře.

Zní: FRANZ IOS(EPF) R(E)X V(ON) SCHAB AUF NEBEL U(ND)
HOLZKIRCHEN

Písmo: humanistická majuskula

Jazyk: německý

Majitel: Franz Joseph von Schab auf Nebel und Holzkirchen

Země původu: Německo

Časové zařazení: 18. – 19. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 29

Velikost: 25 x 22 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází barokový štít se dvěma zkříženými obrácenými námořními kotvami. Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou. Příkrývadla chybí. Klenotem je obrácená kotva. Strážci štítu jsou tři mořští hadi, obrácení hlavou dolů, vinoucí se okolo štítu. Pečeť je ohraničena výrazným vavřínovým věncem, v horní části převázaném stuhou.

Opis: nemá

Písmo: ---

Jazyk: ---

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: prasklá, chybí část pečetního kraje

Pečeť č. 30

Velikost: 41 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je umístěn španělský polcený štít. V pravém poli je břevno. Levé pole je damaskováno rostlinným motivem. Na štítě je posazena turnajová přilba s točenicí a s příkryvadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Klenotem jsou dva buvolí rohy. Pečeť je ohraničena výrazným vavřínovým věncem. Opis je psán na pásce, od pečetního pole oddělen drobným perlovcem a začíná vlevo nahoře.

Zní: IERN: C. A. FREIH(ER) V(ON) PELKH(OVEN) V. H. B. HERR IV. MOSACH¹⁷⁵

Písmo: humanistická majuskula s výraznými serify

Jazyk: německý

Majitel: rod von Pelkhoven

Země původu: Německo

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: odlámany části pečetního kraje

Pečeť č. 31

Velikost: 26 x 24 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází renesanční mřížovaný štít s tečkovaným břevnem. Na štítě je posazena rytířská koruna. Klenotem je svisle šrafovaná poduška, jejíž každý roh je ozdoben střapcem, nacházející se mezi dvěma buvolími rohy.

Opis není oddělen od pečetního obrazu a začíná vlevo nahoře.

Zní: FREIL CRAILSHEIM AMT (F)RÖHSTOKHEIM

Písmo: humanistická majuskula

Jazyk: německý

Majitel: rod von Crailsheim, pečeť některého z úřadu těchto pánů

Země původu: Německo

---

¹⁷⁵ Celý nápis se nepodařilo rozepsat.

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: setřený obraz, odlámany části pečetního kraje

Pečeť č. 32

Velikost: 44 mm

Tvar: okrouhlý

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází barokový čtvrcený štít s lemem. V prvním a čtvrtém poli je lev ve skoku, držící v předních tlapách heraldickou přepásanou lilii, přivrácený ke středu štítu. Ve druhém a třetím poli je dvouhlavý orel s rozepjatými křídly. Na štítě jsou posazeny dvě k sobě přivrácené turnajové přílby s točenicí a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Klenotem první je vyskakující lev, opakující znamení ze štítu, natočený vlevo. Jako klenot druhé je dvouhlavý orel, shodný s vyobrazením na štítu. Pečeť je ohraničena silnější linkou.

Opis je psán na stuze a ve spodní části do něho zasahuje pečetní pole. Začíná vlevo nahoře. Poslední slovo opisu obsahuje ligaturu ve formě písmena AE.

Zní: MARC THEOD(OR) MAX HENZLER VON LEHNENSBURG COMITIS
PALATINI CAESAREI

Písmo: humanistická majuskula

Jazyk: německý

Majitel: Marc Theodor Max Henzler von Lehnensburg

Země původu: Německo

Časové zařazení: 18. století

Fyzický stav pečeti: popraskaná

Pečeť č. 33

Velikost: 23 x 19 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází vpravo nakloněný španělský štít s obrácenou podkovou, v níž je vyobrazen dělový kříž. Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Klenotem je jestřáb s rozepjatými křídly, stojící na jedné noze, natočený vpravo a druhou nohou přidržující podkovu s křížem. Pečeť je ohraničena silnou linkou.

Opis: nemá

Písmo:---

Jazyk:---

Majitel: rod von Skrzischowski

Země původu: Slezsko

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: zchovalá

Pečeť č. 34

Velikost: 10 x 8 mm

Tvar: nelze určit

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je francouzský štít, na kterém je vyobrazen chrt ve skoku, natočený vpravo. V dolním pravém rohu štítu se nachází keř.¹⁷⁶ Na štítě je posazena baronská koruna. Pečetní otisk není zřetelný, proto nelze objektivně určit, jakým útvarem je pečeť ohraničena.

Opis: nemá

Písmo: nemá

Jazyk: ---

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Fyzický stav pečeti: poškozená, nezřetelný otisk

Pečeť č. 35

Velikost: 24 mm

---

¹⁷⁶ Další alternativou by mohla být i koruna.

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je umístěn vpravo nakloněný kolčí štít, dělený špicí s prohnutými boky. V horní části prvního děleného pole jsou svisle dva draci s rozepjatými křídly, natočení vpravo. Ve druhém poli je drak s rozevřenými křídly, natočený vpravo. Ve špicí je vyobrazen jezdec s vlajícím pláštěm, jedoucí vpravo na koni a svírající ve své zvednuté pravici kříž. Na štítě je posazena turnajová přílba s točenicí a s příkrývadly, která odlétají do pečetního pole. Klenotem je drak s rozepjatými křídly, natočený vpravo, nalézající mezi dvěma buvolími rohy. Pečetní obraz je ohraničen římsovitou linkou.

Opis: nemá

Písmo: ---

Jazyk: ---

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 36

Velikost: nelze objektivně určit z důvodu velkého poškození

Tvar: okrouhlá

Barva: zelená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nalézá oválný štít.¹⁷⁷ Na štítě je posazena turnajová přílba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, která odlétají do stran i po stranách štítu. Klenotem je pět pavích per.

Opis: nemá

Písmo: ---

Jazyk: ---

---

¹⁷⁷ Z důvodu velkého poškození pečeti nelze určit, co je vyobrazeno na štítě.

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: velmi poškozená, téměř setřený obraz

Pečeť č. 37

Velikost: 26 x 23 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází barokový čtvrcený štít. V prvním a čtvrtém poli jsou tři květy v obráceném trojhranu (2,1). Ve druhém a třetím poli jsou zkřížené hrábě. Na štítě jsou posazeny dvě k sobě přivrácené turnajové přilby s odlétajícími příkrývadly. V klenotu první vyrůstá pes, který má na trupu tři květy, stejné s vyobrazením na štítě. Jako klenot druhé je pes, vyrůstající mezi dvěma buvolími rohy, jehož trup zdobí zkřížené hrábě, opakující znamení ze štítu. Uprostřed pod štítem je zavěšen na stuze maltézský kříž. Pečeť je ohraničena silnější linkou.

Opis: nemá

Písmo: ----

Jazyk: ----

Majitel: rod von Bouwinghausen

Země původu: Německo

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: část pečetního kraje odlomena

Pečeť č. 38

Velikost: 14 x 11 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází renesanční vodorovně šrafovaný štít, na němž je vyobrazen svatoondřejovský kříž. Na štítě je posazena baronská koruna. Pečeť je ohraničena linkou.

Opis: nemá

Písmo: ---

Jazyk: ---

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 39

Velikost: 24 x 21 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Popis pečetního pole: V pečetním poli je umístěn barokový štít s koňskou hlavou s vyplazeným jazykem, natočenou vpravo. Na štítě je posazena rytířská koruna, převýšená turnajovou přílbou s točenicí a s odlétajícími příkryvadly. Jako klenot vyskakuje kůň, natočený vpravo. Pečeť je ohraničena silnou linkou.

Opis: nemá

Písmo: ----

Jazyk: ----

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: popraskaná

Pečeť č. 40

Velikost: 24 x 20 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází španělský štít, na kterém jsou vyobrazeny tři klobouky s podbradníkem, které jsou umístěny v obráceném trojhranu (2,1). Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyrůstá muž v klobouku. Pečeť je ohraničena silnou linkou.

Opis: nemá

Písmo: ---

Jazyk: ---

Majitel: rod Schütz von Holzhausen

Země původu: Německo

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: prasklá, část pečeti odlomena

Pečeť č. 41

Velikost: 18 x 16 mm

Tvar: osmiboký

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází francouzský čtvrcený štít. V prvním a čtvrtém poli je znázorněn kráčeující kozoroh, natočený ke středu štítu. Ve druhém a třetím poli je vyobrazen jehličnatý strom. Na štítě je posazena rytířská koruna. Jako štítonoši jsou dva lvi ve skoku, přivrácení ke štítu. Pečeť je ohraničena linkou.

Opis: nemá

Písmo: ---

Jazyk:---

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: popraskaná

Pečeť č. 42

Velikost: 20 x 18 mm

Tvar: osmiboký

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je gotický štít se třemi přílbami v obráceném trojhranu (2,1). Na štítě je posazena turnajová přílba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, natočená vpravo. Klenotem jsou dva zkřížené buvolí rohy. Štítonoši jsou dva lvi ve skoku, přivrácení ke štítu, umístění na pásce s devízou. Pečeť je ohraničena římsovitou linkou.

Opis je psán na skládané pásce a umístěn ve spodní části pečetního pole. Začíná vpravo dole.

Zní: ... RECHT SCHERE NIEMAND¹⁷⁸

Písmo: humanistická majuskula

Jazyk: německý

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: setřený obraz

Pečeť č. 43

Velikost: 18 x 15 mm

Tvar: osmiboký

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází renesanční pokosem mřížovaný štít, jehož horní část je zakončena výrazným zdobením. Nad štítem je vyobrazena baronská koruna. Pečeť je ohraničena římsovitou linkou.

Opis: nemá

Písmo: ---

---

¹⁷⁸ Celé rodové heslo se nepodařilo přečíst. Důvodem je setřený obraz pečeti.

Jazyk: ---

Majitel: neurčitelný

Země původu: neurčitelná

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 44

Velikost: 25 x 22 mm

Tvar: oválný

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli je umístěn barokový štít, na kterém je kosmo vyobrazený slaměný snop. Na štítě je posazena turnajová přilba s točenicí a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyrůstá muž v čapce mezi dvěma buvolími rohy. Levicí se přidržuje jednoho z rohů, v pravici svírá hada. Pečeť je ohraničena římsovitou linkou.

Opis: nemá

Písmo: ---

Jazyk:---

Majitel: rod von Olnhausen

Země původu: Německo

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: zachovalá

Pečeť č. 45

Velikost: 16 mm

Tvar: okrouhlý

Barva: červená

Pečetní materiál: španělský vosk

Typ: erbovní

Popis pečetního pole: V pečetním poli se nachází barokní vodorovně šrafovaný štít s lemem, na němž je vpravo natočená paže, držící tři stonky jetele. Na štítě je

posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s odlétajícími příkrývadly. Jako klenot vyrůstá postava muže, držícího v pravici stonek jetele. Pečeť je ohraničena silnější linkou.

Pečeť nemá opis, ale pouze nápis. Je proveden formou liter, umístěných v horní části pečetního pole.

Zní: vpravo ES, vlevo FH, což znamená E(DUARD) S(IGMUND) F(REI) H(ERR)

Písmo: humanistická majuskula

Jazyk: německý

Majitel: rod von Fehrentheil

Země původu: Morava

Časové zařazení: 17. – 19. století

Fyzický stav pečeti: popraskaná

5. MAJITELÉ PEČETÍ

Následující kapitola je věnována majitelům erbových pečeti. Při jejich určování bylo zapotřebí se vypořádat s malým množstvím využitelných informací. Bylo nutné dohledat stejný či podobný erb. Díky němu mohl být určen majitel nebo případně celý rod, kterému pečeť náležela. Po zjištění, že pečeti nejsou české provenience, byl využit internet. Informace i erby byly dohledávány v mnoha různých německo-jazyčných publikacích, které byly dostupné také v elektronické podobě.¹⁷⁹ Tyto publikace nejsou u nás doposud příliš známé. Potřebné údaje byly získávány i z genealogických portálů.¹⁸⁰ Zadáání jména, jeho další varianty nebo hesla vyvedeného na pečeti, ukázalo často na potenciálního vlastníka. Nevýhodou takového vyhledávání bylo, že se bez potřebné registrace nelze dostat k detailním údajům. Všechny podané informace nemusí být tedy přesné, ale byly jediným přístupným zdrojem při našem výzkumu, tudíž cenným.

5.1.KÖNIGOVÉ

Dvanáct ze zkoumaných pečeti vlastní rod Königů.¹⁸¹ Tento rod přišel v posledních desetiletích 17. století do Švábska z Alsaska, kde žili jeho předci. Rod měl dvě linie – Warthausen a Mauren. Majitelé popisovaných pečeti patří k linii Warthausen. Příslušníci této rodiny vyznávali evangelickou víru.¹⁸² Roku 1823 byla rodina povýšena do baronského stavu.¹⁸³ Základním vyobrazením erbu tohoto rodu je modrý štít, nesoucího zlatou korunu s prostrčeným zlatým lilovým žezlem. Klenotem je vyrůstající muž s čapkou na hlavě. Kombinace těchto barev je užitá i v klenotu, kdy kabátec a čapka muže jsou vyvedeny v modré barvě a žezlo v jeho pravici je zlaté. Přikrývadla jsou zlato – modrá.¹⁸⁴

---

¹⁷⁹ Tato periodika jsou citována, vždy u příslušného uživatele pečeti.

¹⁸⁰ Rovněž citovány u majitele pečeti.

¹⁸¹ Jedná se o pečeti č. : 3, 4, 5, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21.

¹⁸² Friedrich. CAST, *Historisches und genealogisches Adelsbuch des Königreichs Württemberg*, Stuttgart 1844, s. 249 – 251. Dostupné v elektronické podobě na:

https://books.google.cz/books?id=LutRAAAAcAAJ&pg=PA251&lpg=PA251&dq=Emma+Koenig+von+Warthausen&source=bl&ots=pT3KKLNAOb&sig=U9jBpTEVYRD6xlcBnjYakdXhz2s&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwi3lrS83u_SAhVEQpoKHbe9A_MQ6AEIOjAF#v=onepage&q=Emma%20Koenig%20von%20Warthausen&f=false [cit. 23 .3. 2017].

¹⁸³ Genealogie rodu Königů. Dostupné v elektronické podobě na:

<http://www.wenedach.de/Geschichte/vonKoenig/Adelsbrief.pdf> [cit. 23. 3.2017].

¹⁸⁴ Bernard PETER, *Historische heraldische Exlibris* (12), 2009.

Pečeť č. 3 doplňuje opis: WILHELM FREIHERR KÖNIG V(ON) KÖNIGSHOFEN. Tento svobodný pán je majitelem pečeti č. 3. Narodil se 14. června 1822 a zemřel roku 1891.¹⁸⁵ Místem jeho narození bylo město Ulm v Německu. Vystudoval a stal se poslancem v parlamentu. Jeho otec Wilhelm Friedrich Ludwig von König se narodil ve Stuttgartu 25. ledna 1793 a zemřel 9. ledna 1879. Byl komorníkem a vrchním soudním radou v Ulmu. Matkou byla Elise, rozená Brassberger, která se narodila okolo roku 1797 a zemřela 22. června 1824.¹⁸⁶

Majitelem pečeti č. 4 je Ferdinand König von Fachsenfeld.¹⁸⁷ Toto jméno lze také vyčíst z opisu, nacházejícího se na pečeti.¹⁸⁸ Je nevlastním bratrem Wilhema Königa, majitele pečeti č. 3. Narodil se v německém Ulmu 24. srpna 1831, jako třetí syn Wilhelma Friedricha Ludwiga von Königa a jeho druhé manželky Sophie Ernestiny von Varnbüler zu Hemmingen, narozené 29. února 1808.¹⁸⁹ Byl členem Řádu maltézských rytířů. Vykonával funkci pokladníka tohoto řádu. Z této doby je známa jeho korespondence s komendátorem, ostatními řádovými příslušníky i s různými soukromými osobami, týkající se náboženských záležitostí.¹⁹⁰ Po smrti svého otce v roce 1879 se stal novým pánem na zámku Fachsenfeld. Byl vášnivým sběratelem umění. Umělecká sbírka, která je na zámku uložena, patří mezi

---

<http://www.dr-bernhard-peter.de/Heraldik/seiten/exlibris12.htm> [11. 3. 2017].

¹⁸⁵ Genealogie rodu Königů. Dostupné v elektronické podobě na:

<https://www.geni.com/people/Wilhelm-von-K%C3%B6nig/6000000016882044016> [cit. 23. 3. 2017].

¹⁸⁶ F. CAST, *Historisches und genealogisches Adelsbuch*, Stuttgart 1844, s. 251. Dostupné v elektronické podobě na:

https://books.google.cz/books?id=LutRAAAAcAAJ&pg=PA251&lpg=PA251&dq=Emma+Koenig+v on+Warthausen&source=bl&ots=pT3KKLNAOb&sig=U9jBpTEVYRD6xlcBnjYakdXhz2s&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwi3lrS83u_SAhVEQpoKHbe9A_MQ6AEIOjAF#v=onepage&q=Emma%20Koenig%20von%20Warthausen&f=false [cit. 23. 3. 2017].

¹⁸⁷ Genealogie rodu Königů. Dostupné v elektronické podobě na:

<https://www.geni.com/people/August-Ferdinand-Wilhelm-Von-Koenig/6000000027487124161> [cit. 23. 3. 2017].

¹⁸⁸ 4.5. Popis pečeti, s. 45.

¹⁸⁹ F. CAST, *Historisches und genealogisches Adelsbuch*, Stuttgart 1844, s. 251. Dostupné v elektronické podobě na:

https://books.google.cz/books?id=LutRAAAAcAAJ&pg=PA251&lpg=PA251&dq=Emma+Koenig+v on+Warthausen&source=bl&ots=pT3KKLNAOb&sig=U9jBpTEVYRD6xlcBnjYakdXhz2s&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwi3lrS83u_SAhVEQpoKHbe9A_MQ6AEIOjAF#v=onepage&q=Emma%20Koenig%20von%20Warthausen&f=false [cit. 24. 3. 2017].

¹⁹⁰ Korespondenz des Schatzmeisters Freiherr Ferdinand von König – Fachsenfeld mit dem Kommandanten und verschiedenen Ritterbrüdern Sofie mit Behörden und Privatpersonen in Ordensangelegenheiten, Laufzeit: 1874 – 1906. Dostupné v elektronické podobě na:

<https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/item/DH3C2CHUY7DMDQNFQHBKT5DPCU6U5LMX> [cit. 24. 3. 2017].

nejznámější v Německu.¹⁹¹ Datace 1885 se nejspíše bude vztahovat k době vyhotovení typáře.

Pečeť č. 5 je doplněna opisem, který zní: ELISE FREYIN KOENIG WARTHAUSEN 1883. Majitelkou pečeti je Elise König von Warthausen, narozená 4. května 1805. Jejím otcem byl Carel Friedrich Wilhelm von König, narozený 24. července 1748 v Německu. Zemřel 22. června 1821. Matkou byla Friederika Sophie Elizabeth Heigelin, narozená okolo roku 1766. Elise byla sestrou Wilhelma Fridricha Ludwiga Königa, narozeného 25. ledna 1793 a tetou majitelů pečeti č. 3 a 4.¹⁹² Letopočet 1883 pravděpodobně poukazuje na dobu zhotovení typáře, může však i poukazovat na nějakou významnou událost v životě majitelky pečeti. Ke zjištění dalších okolností by musel být prováděn mnohem hlubší výzkum.

Na pečeti č. 13 je vyveden nápis: BRUNY¹⁹³ FR(EI)HE(RR) KOENIG FACHSENFELD 1900. Uživatelem pečeti byl pravděpodobně Bruno König von Fachsenfeld, ale k jeho osobě se nepodařilo nalézt žádné informace. Datace 1900 může být opět dobou zhotovení typáře, ale i zaznamenávat důležitou životní událost spojenou s majitelem.

Majitelem pečeti č. 14 je Wilhelm Friedrich Ludwig von König, který se narodil ve Stuttgartu 25. ledna 1793 a zemřel 9. ledna 1879. Sídlo Fachsenfeld mu postoupil jeho tchán Carl von Varnbüler.¹⁹⁴ Pečeť by se mohla vztahovat k této události. Výraz RENTAMT, který se nachází, v pečetním opise znamená úřad pro správu základních vládních příjmů (finanční úřad), což navzájem koresponduje.

Königové používali i pečeť č. 15. V opise je psáno: RITTERGUT FACHSENFELD 1827. Vzhledem k tomu, že první napsané slovo znamená místo, či zámek, který je v državě šlechty a s tím spojené veškeré svobody a výhody, lze usoudit, že se jedná o pečeť reprezentující zámek Fachsenfeld. Datace 1827 může označovat rok, kdy rod sídlo získal.

---

¹⁹¹ Helmut REICHWALD, *Schloss Fachsenfeld und seine Sammlung*, Heidelberg 2014, s. 175 –179. Dostupné v elektronické podobě na: <https://journals.ub.uni-heidelberg.de/index.php/nbdpfbw/article/viewFile/12944/6774> [cit. 24. 3. 2017].

¹⁹² Genealogie rodu Königů. Dostupné v elektronické podobě na: <https://www.geni.com/people/Elisabeth-von-K%C3%B6nig/6000000016757258584> [cit. 24. 3. 2017].

¹⁹³ Bruny bude pravděpodobně zkomolená forma německého jména Bruno.

¹⁹⁴ H. REICHWALD, *Schloss Fachsenfeld*, Heidelberg 2014, s. 175 –179. Dostupné v elektronické podobě na: <https://journals.ub.uni-heidelberg.de/index.php/nbdpfbw/article/viewFile/12944/6774> [24. 3. 2017].

Opis na pečeti č. 19 zní: HANS FREIHERR KOENIG VON [UND] ZU WARTHAUSEN. Vlastníkem je Johann Ulrich von König von Warthausen. Narodil se 8. října 1688 v Německu a zde také 14. března 1744 zemřel. Jeho manželka byla Regina Gertruda Schwarz, narozená okolo roku 1695 v Estonsku a zemřela v Německu v roce 1748. Jeho otcem byl Albrecht Adam König, narozený 26. března 1649 ve Stuttgartu, kde 13. ledna 1701 zemřel. Matka byla Marie Elizabeth König, narozená 13. dubna 1653 rovněž ve Stuttgartu a zemřela roku 1701.¹⁹⁵ Johann dosáhl, zásluhou svého strýce, vynikajících vědomostí a založil v Hamburku německou vzdělávací společnost. Brzy se stal známou osobností. Polský král Fridrich August¹⁹⁶ stvrdil jeho jmenování nejvyšším ceremoniářem.¹⁹⁷

Pečeť č. 21 je také ve vlastnictví svobodných pánů Königů. Podařilo se dohledat podobné vyobrazení, jaké je na této pečeti, a to v podobě umělecky provedené značky jejich majorátní knihovny z roku 1903.¹⁹⁸ Pečeti č. 6, 11, 12 a 20 náleží členům tohoto rodu. Konkrétní majitele se nepodařilo dopátrat.

U pečeti č. 20, by útvarem, který ji ohraničuje, mohlo být automobilové kolo. Pečeť je novověká, proto její typář mohl vzniknout i v období 20. století. Pokud bychom se přiklonili k této variantě, pak tuto pečeť mohl vlastnit baron Reinhard von König von Fachsenfeld. Narodil se 19. března 1899 a zemřel 9. března 1992. Byl posledním pánem na zámku Fachsenfeld. Vystudoval úspěšně technickou univerzitu. Pracoval na výzkumu v automobilovém průmyslu, zabývajícím se odporem vzduchu na karoseriích automobilů. Jeho vynálezu se používá dodnes.¹⁹⁹

Podařilo se dohledat některé majitele pečeti, pocházející ze sfragistické sbírky, která se nachází v Rodinném archivu Šliků. Že se zde vykytují právě tyto

---

¹⁹⁵ Genealogie rodu Königů. Dostupné v elektronické podobě na: <https://www.geni.com/people/Johann-Ulrich-von-K%C3%B6nig/6000000034387166673> [24. 3. 2017].

¹⁹⁶ Jedná se o Fridricha Augusta II., od roku 1694 byl saským kurfiřtem a v roce 1697 se stal polským králem. Byl známý prosazováním absolutistické vlády v Sasku i Polsku.

¹⁹⁷ F. CAST, *Süddeutscher Adelsheros*, In 3 Sectionen, Stuttgart 1844, s. 250. Dostupné v elektronické podobě na:

https://books.google.cz/books?id=LutRAAAAcAAJ&pg=PA251&lpg=PA251&dq=Emma+Koenig+v on+Warthausen&source=bl&ots=pT3KKLNAOb&sig=U9jBpTEVYRD6xlcBnjYakdXhz2s&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwi3lrS83u_SAhVEQpoKHbe9A_MQ6AEIOjAF#v=onepage&q=Emma%20Koenig%20von%20Warthausen&f=false [26. 3. 2017].

¹⁹⁸ Peter Bernard, *Historische heraldische Exlibris* (12), j. 2009. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.dr-bernhard-peter.de/Heraldik/seiten/exlibris12.htm> [28. 3. 2017].

¹⁹⁹ Biografie: Baron Reinhard Freiherr von Koenig – Fachsenfeld. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.reinhard-von-koenig-schule.de/content/14> [cit. 28. 3. 2017].

osoby, není náhodné. Šlikové byli velmi známým říšským i českým rodem. Na předním místě u nich bylo vynikající vzdělání. Velká část z nich zastávala důležité služby u dvora. Mnozí byli příslušníky maltézskeho řádu. Měli tedy kontakty mezi vysokou šlechtou. Majitelé pečeti patří rovněž mezi příslušníky této šlechty. Většina z nich zastávala význačné dvorské funkce. Někteří z nich byly také členy Řádu maltézskech rytířů. V případě našeho výzkumu nebyla nalezena žádná bezvýznamná osobnost. Tito lidé mohli být spolupracovníky, obchodními partnery, řadovými bratry a patřit i k velmi dobrým přátelům tohoto rodu.

5.2. DALŠÍ MAJITELÉ PEČETÍ

Na pečeti č. 1 je vyveden opis, který zní: JOHANN GEORG VON HERWARTH FREYHERR VON HOCHENBURG. Při zadání jména se nám nabízí dvojí možnost. Uživatelem mohl být Johann Georg Herwarth, narozený 11. února 1553 a zemřelý 15. ledna 1622. Tento šlechtic pocházel z řad patricijské bavorské šlechty. Jeho otcem byl Johann Paul Herwarth (1519 – 1583) a matkou Magdalena, rozená Welser (1525 – 1606). Vystudoval práva. Za svého života zastával úřad zemského kancléře a patřil k významným bavorským státníkům. Byl proslulý svou učeností. Vynikal v matematice a astronomii. Známa je zejména jeho korespondence s Keplerem.²⁰⁰ Druhou možností je, že vlastníkem pečeti mohl být Johann Georg Herwarth mladší.²⁰¹ Narodil se v březnu 1588 a zemřel v říjnu 1657. Rodiči byli výše uvedený Johann Georg Herwarth a Sophia von Altersham. Roku 1604 započal své studium v Ingolstadtu a v roce 1607 pokračoval ve Würzburgu. Úspěšně získal titul doktora práv. V letech 1618 – 1622 působil ve dvorské radě. Po smrti svého otce, roku 1622, se stal zemským kancléřem a v této funkci setrval až do své smrti. Od roku 1628 působil také jako kurfiřt. V tomtéž samém roce začal společně s J. Mändlem spravovat záležitosti pro Falc. V roce 1637 se stal členem tajné rady. V roce 1641 a 1642 se účastnil mírového jednání ve Vídni.²⁰² Přikláníme se k druhé alternativě, nasvědčuje tomu, jak čtvrcení štítu, tak použité písmo, kterým je humanistická majuskula. Obojí bylo záležitostí pozdější doby.

---

²⁰⁰ Genealogie rodu Herwarthů. Dostupné v elektronické podobě na: <https://www.deutsche-biographie.de/sfz30389.html#ndbcontent> [cit. 23. 3. 2017].

²⁰¹ K této možnosti se přikláníme více. Čtvrcený štít a použité písmo, kterým je humanistická majuskula, jsou záležitostí pozdější doby.

²⁰² Genealogie rodu Herwarthů. Dostupné v elektronické podobě na: <https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01132291> [cit. 23. 3. 2017].

Pečeť č. 8 doplňuje opis: FRANC IOSEPH SEGESSER FREYHERR VON BRUNEGG AVE NOZING. Bylo zjištěno, že je majitelem této pečeti. Vykonával funkci komorníka a byl příslušníkem Řádu konstantiniánských rytířů svatého Jiří. V roce 1786 byl zvolen kanovníkem tohoto řádu.²⁰³

Pečeť č. 17 využíval k pečeti patrimoniální soud svobodných pánů rodu von Segesser. Navádí nás k tomu opis, který zní: FRAYHERR VON SEGESSERCHES PATRIMONIAL GERICHT NOTZING. Patrimoniální soudnictví vykonávaly pozemkové vrchnosti nad svými poddanými. Obyčejně ho nevykonával samotný pán, ale jeho soudní úředník tzv. justiciář.

Erb vyobrazený v poli pečeti č. 18 náleží rodu Harlingů. Byl vyhledán v jednom z mnoha erbovníků.²⁰⁴ Základním vyobrazením erbu je oválný štít, na kterém jsou znázorněny dvě od sebe odvrácené kohoutí hlavy se zbrojí. Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyskakuje kohout s rozepjatými křídly, natočený vpravo. Blason z erbovníku je shodný s blasonem na pečeti. Tento starý šlechtický rod pocházel z Ostfrieslandu, který leží na hranici Holandska a Německa. Na počátku 14. století se jednotliví členové rodu rozptýlili do celé německé říše, zejména ale do Braunschweigu, Polska a Saska. V polovině 18. století přišla část rodu (Harling – Bünenbüttel) do Württemberska, zakoupila zde sídlo od svobodných pánů Münchingenů a usadila se zde. Touto koupí získal rod rozsáhlou oblast Neckar – Schwarzwald. Dochovala se i listina ze dne 5. května 1740, kde je jmenován v této souvislosti August Friedrich von Harling. Zastával vysokou vojenskou funkci u císařského vojska. Byl také první z rodiny, který byl přijat do rytířského kolegia. Jeho přímý potomek Franz Carl se oženil s Wilheminou Carolinou von Nettelhorst. Z tohoto manželství pochází otec následující generace Harlingů. Friedrich Ernst Ludwig, narozený 11. července 1773. Oženil se s Philippinou Theklou von Tessin –

---

²⁰³ *Seiner Churfürstlichen Durchleucht zu Pfalz etc. Hof- und Staats-Kalender: für d. Jahr ... 1788*, Mnichov 1788, s. 10 – 14. Dostupné v elektronické podobě na: <https://books.google.cz/books?id=ziNKAAAACAAJ&pg=PA14&lpg=PA14&dq=Franc+Ioseph+Segesser&source=bl&ots=3fRvRp-pCb&sig=HHi9g1xyYbrixHyi-X1cQbmKMRC&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwi1koqm45fTAhXKnBoKHTzKD8YQ6AEINDAE#v=onepage&q=Franc%20Ioseph%20Segesser&f=false> [cit. 9. 4. 2017].

²⁰⁴ Otto Titan von HEFFNER, *Grosses und allgemeines Wappenbuch, (Band 2,5): Die Wappen des Württemberger Adels*, Nürnberg 1857, s. 43. Dostupné v elektronické podobě na: http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10362296_00043.html [cit. 14. 3. 2017].

Hochdorf. Zemřel 6. srpna 1828 a zanechal po sobě jediného syna Franze Alexandra Friedricha von Harlinga, narozeného 7. května 1814. Rodina byla evangelického vyznání. Kromě vlastního sídla měla i nemalé množství manských dědičných statků ve Verden.²⁰⁵ Vlastníkem pečeti by tak mohl být jeden z výše uvedených pánů.

Rod Eybů je vlastníkem pečeti č. 25. Základním vyobrazením jejich erbu je renesanční štít se třemi mušlemi v obráceném trojhranu (2, 1). Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. V klenotu vyskakuje páv s rozevřenými křídly a s korunkou na hlavě, natočený vpravo.²⁰⁶ Blason z erbovníku se shoduje s blasonem na pečeti. První zpráva o tomto rodu je již z roku 1165. Své jméno získali tito svobodní páni podle oblasti v Německu, ve které až do roku 1550 sídlili. V 15. století se rod rozdělil do dvou hlavních linií. Ludwig III. von Eyb měl dva syny. Martin von Eyb (1379 – 1450) byl synem z prvního manželství. Jeho matkou byla Elizabeth von Seckendorff. Jeho bratr Ludwig IV. (1390 – 1438) vzešel z druhého sňatku svého otce s Margaretou von Egloffstein. Ludwigova pokrevní linie v 19. století zanikla. Od roku 1482 – 1870 studovali členové tohoto rodu na známých německých i evropských univerzitách a zastávali samé významné funkce. Byli ve službách markrabat, ale i biskupů, kterým příslušela knížecí hodnost. V roce 1694 byl rod povýšen císařem Leopoldem do stavu říšských hrabat. Z významných představitelů rodu jsou známi Albrecht von Eyb (1420 – 1475) a Ludwig V. von Eyb (1417 – 1502).²⁰⁷ Ke zjištění konkrétního uživatele pečeti by musel být proveden mnohem hlubší výzkum. Pečeť je novověká, ale pečetní typář mohl vzniknout v mnohem starší době. Příslušníci rodu, žijící v novověku, tak mohli používat pečetního typáře svých předků.

Pečeť č. 26 nese ve svém poli erb rodu svobodných pánů von Ehingen. Základním vyobrazením jejich erbu je renesanční mřežovaný štít s tečkovanou krokví. Na štítě

---

²⁰⁵ Friedrich CAST, *Historisches und genealogisches Adelsbuch des Königreichs Württemberg*, Stuttgart 1844, s. 223. Dostupné v elektronické podobě na: https://books.google.cz/books?id=1_bMZx5Y6J4C&pg=PA223&dq=Geschlecht+Von+Harling&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjJs6f6xPnSAhWlZRoKHYROAQo4FBDoAQg3MAQ#v=onepage&q=Geschlecht%20Von%20Harling&f=false [cit. 23. 3. 2017].

²⁰⁶ Edice Siebmacherova Wappenbuchu. Dostupné v elektronické podobě na: http://www.wappenbuch.de/pages/wappen_103_Siebmacher.htm [cit. 14. 3. 2017].

²⁰⁷ Eugen SHÖLER, *Eyb, Adelsfamilie*, publikováno am 18. 7. 2011; in: *Historisches Lexikon Bayerns*. Dostupné v elektronické podobě na: https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Eyb,_Adelsfamilie#Anf.C3.A4nge.2C_Name.2C_Linien [cit. 1. 4. 2017].

je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyrůstá muž s korunou na hlavě, natočený vlevo.²⁰⁸ Blason z erbovníku se shoduje s blasonem na pečeti. Na pečeti je nápis, který zní: G V. E. Majitelem by mohl být Georg III. von Ehingen. Patřil k významným učencům své doby. V roce 1557 započal svá studia na univerzitě v Ingolstadt. Roku 1561 získal titul magistra. O dva roky později vykonával funkci dvorního kazatele knížete Albrechta v Bavorsku. Odešel do Itálie a obdržel titul doktora teologie. Stal se kanovníkem ve Frauenkirchen v Mnichově, roku 1571 děkanem a nakonec roku 1577 proboštem. Zemřel roku 1610.²⁰⁹

Majitel pečeti č. 28 je Franz Joseph von Schab auf Nebel und Holzkirchen, narozený dne 9. září 1775, který byl nejvyšším soudním radou u odvolacího soudu v Bavorsku. Jeho otcem byl Franz Joseph von Schab, jež byl radou dvorské komory.²¹⁰

Vlastníkem pečeti č. 30 je některý z pánů, pocházející ze známého bavorského rodu von Pelkhoven. Jeho příslušníci zastávali důležité úřednické funkce.²¹¹ Dne 10. května 1686 povýšil kurfiřt Max II. Emanuel bratry Víta Adama a

---

²⁰⁸ Edice Siebmacherova Wappenbuchu. Dostupné v elektronické podobě na: http://www.wappenbuch.de/pages/wappen_113_Siebmacher.htm [cit. 14. 3. 2017].

²⁰⁹ Karl LUBIENICKI, *Allgemeines Gelehrten – Lexicon: Darinne die Gelehrten aller Stände sowohl männ – als weiblichen Geschlechts, welche vom Anfage der Welt bis auf ietzige Zeit gelebt, und sich der gelehrten Welt bekannt gemacht.*; Bd. 3., Gleditsch 1810, s. 1417. Dostupné v elektronické podobě na: <https://books.google.cz/books?id=2i5KAAAACAAJ&pg=PA1417&dq=Georg+III+von+Ehingen&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjM653RnqTTAhVGvRoKHcSWCdo4HhDoAQgmMAE#v=onepag> [cit. 10. 4. 2017].

²¹⁰ Ernst Heinrich KNESCHKE, *Neues allgemeines deutsches Adels – Lexikon*, im Vereine mit mehreren Historikern, Leipzig 1867, s. 66. Dostupné v elektronické podobě na: <https://books.google.cz/books?id=nVsBAAAAQAAJ&pg=RA1-PA66&dq=Franz+Joseph+von+Schab+auf+Nebel&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwihdtiOjIbTAhVLVS wKHUJJCHU4ChDoAQgxMAM#v=onepage&q=Franz%20Joseph%20von%20Schab%20auf%20Nebel&f=false> [cit. 1. 4. 2017]

²¹¹ Thomas FRITSCH, *Allgemeines Historisches Lexicon, in welchem das Leben und die Thaten derer Patriarchen, Propheten, Apostel ... nebst denen Ketzern, wie nicht weniger derer Käyser, Könige, Chur- und Fürsten ... in Alphabetischer Ordnung mit bewehrten Zeugnissen vorgestellt werden: Fortsetzung des allgemeinen Historischen Lexici .... 5*, Frankfurt 1714, s. 323. Dostupné v elektronické podobě na: https://books.google.at/books?id=avBPAAAACAAJ&pg=PA323&lpg=PA323&dq=Pelckhofen+Adel&source=bl&ots=k7wRlnP2IW&sig=RHJK1g0B-zVFsoz4SCXZRCC8So&hl=de&sa=X&ved=0ahUKEwjO1J_8mMjPAhXIXRoKHQ9hDhEQ6AEIKTAB#v=onepage&q=Pelckhofen%20Adel&f=false [cit. 5. 5. 2017].

Maximiliána von Pelkhoven do šlechtického stavu. Roku 1690 byl vystavěn zámek, který se nachází Moosachu, což je část města Mnichova.²¹²

Pečeť č. 31 náleží rodu von Crailsheim. O této skutečnosti vypovídá nápis vyvedený na pečeti, který zní: FREIL CRAILSHEIM AMT (F)RÖHSTOKHEIM.

Byla pečetí úřadu těchto pánů, který sídlil ve Fröstokheimu.²¹³ Základním vyobrazením erbu těchto pánů je renesanční mřežovaný štít s tečkovaným břevnem. Na štítě je posazena rytířská koruna. Klenotem je svisle šrafovaná poduška, jejíž každý roh je ozdoben střapcem, nacházející se mezi dvěma buvolími rohy.²¹⁴

Marcus Theodorus Maximilianus von Lehnensburg je vlastníkem pečeti č. 32. Narodil se 7. října 1720. Jeho rodiči byli Caspar Antonius Henzler a Maria Felicitas Merletin.²¹⁵ Dle pečetního opisu, který zní: MARC THEOD(OR) MAX HENZLER VON LEHNENSBURG COMITIS PALATINI CAESAREI, vykonával úřad císařského patina. Byl osobou zastupující úředně panovníka (císaře nebo krále) Svaté říše římské národa německého, mající práva a povinnosti vymezené císařským diplomem. Tato hodnost byla trvale zřízena císařem Karlem IV. pro celou Svatou říši německou, přestože palatinský úřad znala již karolinská doba (od 9. století).²¹⁶

Pečeť č. 33 vlastnili svobodní páni rodu Skrzischowski. Základním vyobrazením erbu tohoto rodu je španělský štít s obrácenou podkovou, v níž je vyobrazen dělový kříž. Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Klenotem je jestřáb s rozepjatými křídly, stojící na jedné noze, natočený vpravo a druhou nohou přidržující podkovu s křížem.²¹⁷ Blason nalezený v erbovníku je stejný jako blason nacházející se na pečeti. Tento slezský rod byl jednou z odnoží starého polského rodu Jastrzebiec. Jméno Skrzischowski bylo odvozeno podle místa Skrzischow, ze kterého rod pocházel. Roku 1650 byl Johann Georg von Skrzischowski přijat do řad

---

²¹² Geschichte Pelkovenschlössl. Dostupné v elektronické formě na:

<http://www.pelkovenschloessl.de/m/uber-uns/geschichte/> [cit. 5. 5. 2017].

²¹³ Sigmund von CREILSHEIM, *Die Reichsfreiherrn von Crailsheim, Familiengeschichte*, München 1905, s. 267 – 268. Dostupné v elektronické podobě na:

<http://digital.ub.uni-duesseldorf.de/ihd/content/pageview/8753978> [cit. 5. 5. 2017].

²¹⁴ 4.5. Popis pečeti, s. 62 – 63.

²¹⁵ Alexander von DACHENHAUSEN, *Genealogie Ritter von Henzler Edlen von Lehnensburg nebst Stammtafeln gleichnamiger und verwandter Geschlechter*, Brünn 1898, s. 11. Dostupné v elektronické podobě na:

<file:///C:/Users/Tom%20C3%A1%20C5%A1/Downloads/Genealogie%20der%20Ritter%20von%20Henzler%20Edlen%20v%20Lehnensburg%20nebst%20Stammtafeln%20gleichnam.pdf> [cit. 1. 4. 2017].

²¹⁶ Alois Přibyl, *O palatinech, erbovní sešit č. 3 – 4*, Praha 1969, s. 8.

²¹⁷ Konrad BLAŽEK, *Ausgestorbener Adel der Preussischen Provinz Schlesien*, Brno 2000, s. 32.

české šlechty. Dne 14. června 1720 se Johann Leopold Skrzischowski z Brodku oženil s Katharinou von Czornberg. Během 19. století začínají vymírat poslední přímí potomci tohoto rodu. Roku 1851 zemřela Ottilie von Skrzischowski, dcera královského pruského hejtmana. Dne 26. března 1897 zemřela také Elizabeth von Skrzischowski, která působila jako jedna z řádových milosrdných sester.²¹⁸

Na pečeti č. 37 je erb svobodných pánů von Bouwinghausen Walmerode. Základním vyobrazením erbu je barokový čtvrcený štít. V prvním a čtvrtém poli jsou tři květy v obráceném trojhranu (2,1). Ve druhém a třetím poli jsou zkřížené hrábě. Na štítě jsou posazeny dvě k sobě přivrácené turnajové přílby s odlétajícími příkryvadly. V klenotu první vyrůstá pes, který má na trupu tři květy, stejné s vyobrazením na štítě. Jako klenot druhé je pes, vyrůstající mezi dvěma buvolími rohy, jehož trup zdobí zkřížené hrábě, opakující znamení ze štítu. Uprostřed pod štítem je zavěšen na stuze maltézský kříž.²¹⁹ Blason z erbovníku se shoduje s blasonem na pečeti. Tito pánové patřili ke starému šlechtickému rodu, jehož předkové žili v Rheinlandu, konkrétně v části dnešního německého okresu Walmerod. První zmínka o nich pochází z poloviny 13. století, kdy je uváděn Ditrich von Walmerode Molsberg. V roce 1320 žil Heinrich von Walmerode. Byl známým udatným rytířem, jenž bojoval v mnoha turnajích. Nepohodl se však se svým lenním pánem a odešel do sousedního Hessenska, kde se usadil a zakoupil zde uprázdněné šlechtické sídlo Bouwinghausen. Rodina začala od této doby užívat jak toto jméno, tak i erb Bouwinghausenů. Tuto rodovou linii započal Conrad I. von Bouwinghausen Walmerode, který žil okolo roku 1400. Oženil se s Annou von Schönstein. Z tohoto manželství vzešli dva synové Conrad II. a Johann a došlo tak k vytvoření dvou rodových linií. Mladší z nich, jejímž zakladatelem byl Johann, zanikla. Starší se synů Conrad II. se tak stal pokračovatelem rodu.²²⁰

---

²¹⁸ Tamtéž, s. 55.

²¹⁹ Ta Otto Titan von HEFFNER, *Grosses und allgemeines Wappenbuch, (Band 2,5): Die Wappen des Württemberger Adels*, Nürnberg 1857, s. 39. Dostupné v elektronické podobě na: <http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/goToPage/bsb10362296.html?pageNo=39> [1. 4. 2017].

²²⁰ Friedrich CAST, *Historisches und genealogisches Adelsbuch des Königreichs Württemberg*, Stuttgart, s. 154 – 158. Dostupné v elektronické podobě na: https://books.google.cz/books?id=1_bMZx5Y6J4C&pg=PA154&lpg=PA154&dq=Geschlecht+Bouwinghausen&source=bl&ots=x5L8E_Ngy2&sig=YuYoZj3peHHWKk4IqxR4-1wODN0&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwikyI3mh_7SAhVH6xoKHWoADIsQ6AEIJTAC#v=onepage&q=Geschlecht%20Bouwinghausen&f=false [cit. 30. 3. 2017].

Vlastníkem pečeti č. 40 je rod svobodných pánů Schütz von Holzhausen, což byl starý známý německý rod, pocházející z Merenbergu u Weilburgu. Jak lze vyčíst z pramenů, užívali kolem roku 1325 u svého rodového jména přívlastku von Merenburg. V roce 1547 připojil Heinrich Schütz ke jménu přívlastek von Holzhausen, podle sídla, které rod získal. Zástupci tohoto rodu vykonávali různé významné služby pro svého panovníka a říši.²²¹ V jejich erbu se nalézá španělský štít, na kterém jsou vyobrazeny tři klobouky s podbradníkem, které jsou umístěny v obráceném trojhranu (2,1). Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyrůstá muž v klobouku.²²² Blason v erbovníku se shoduje s blasonem na pečeti.

Pečeť č. 44 vlastnil rod svobodných pánů von Olnhausen. Základním vyobrazením erbu je barokový štít, na kterém je kosmo znázorněný slaměný snop. Na štítě je posazena turnajová přilba s točenicí a s příkrývadly, odlétajícími do stran i po stranách štítu. Jako klenot vyrůstá muž v čapce mezi dvěma buvolími rohy. Levicí se přidržuje jednoho z rohů, v pravici svírá hada.²²³ Blason na pečeti je stejný jako blason v erbovníku. Rod pocházel z Heilbronnu v Německu. Příslušníkům rodu byly svěřovány důležité funkce. Znamou osobou, pocházející z této rodiny byl Friedrich von Olnhausen zu Merchingen, který působil jako soudní úředník a zemřel 1. dubna 1813, pravděpodobně bezdětný.²²⁴

Majitelem pečeti č. 45 byl nejspíše šlechtický rod von Fehrentheil. Erb těchto pánů nesl ve svém základním vyobrazení barokní vodorovně šrafovaný štít s lemem, na němž je vpravo natočená paže, držící tři stonky jetele. Na štítě je posazena turnajová přilba, zdobená helmovní korunou a s odlétajícími příkrývadly. Jako klenot

---

²²¹ Carl August Grass, *Grosses und allgemeines Wappenbuch: in einer neuen vollständig geordneten u. reich. verm. Aufl. mit heraldischen und historisch – genealogischen Erläuterungen (Band 2,6): Der Adel in Baden: nebst Anhang, die Standes – Erhebungen des fürstlichen Hauses Fürstenberg enthaltend*, Nürnberg 1878, s. 74 -75. Dostupné v elektronické podobě na:

http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/siebmacher2_6/0158?sid=23eef5a485295c706a2184e586956298 [cit. 4. 4. 2017].

²²² Tamtéž, s. 45

http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/siebmacher2_6/0217/image?sid=d3c0180126c7858a0ee06cf87cd4bd5f [cit. 14.3.2017].

²²³ Tamtéž, s. 83. Dostupné v elektronické podobě na:

http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/siebmacher2_6/0255?sid=3dc205a997d2699bf0f31291ee26d4d4 [cit. 14.03.2017].

²²⁴ Tamtéž, s. 144. Dostupné v elektronické podobě na:

http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/siebmacher2_6/0158?sid=23eef5a485295c706a2184e586956298 [cit. 4. 4. 2017].

vyrůstá postava muže, držícího v pravici stonek jetele.²²⁵ Blason v erbovníku je shodný s blasonem na pečeti. Příslušníci tohoto starého a původně českého rodu odešli v době třicetileté války do Slezska, kde získali významné postavení. Hans von Fehrentheil byl 10. května 1601 povýšen do rytířského stavu. Jeho vnukovi Friedrichovi Wilhelmovi bylo 2. ledna 1694 uděleno moravské občanství.²²⁶ Významným členem rodiny byl také Eduard von Fehrentheil und Gruppenberg,²²⁷ který byl příslušníkem Řádu maltézských rytířů.²²⁸ Pokud by měl být dohledán konkrétní jedinec, který užíval tuto pečeť, musel by být proveden mnohem podrobnější výzkum.

---

²²⁵ Heinrich Edlen von KADICH – Konrad BLAŽEK, *Der Mährische Adel*, Brno 2000, s. 22.

²²⁶ Tamtéž, s. 30 – 31.

²²⁷ Ottokar LORENZ, *Lehrbuch der gesamten wissenschaftlichengenealogie*, Mnichov 2014, s. 205.

Dostupné v elektronické podobě na:

https://books.google.cz/books?id=D0nCBQAAQBAJ&pg=PA205&lpg=PA205&dq=Eduard+von+Fehrentheil+und+Gruppenberg&source=bl&ots=xxL99xHeQr&sig=3pEPZ4ISVs6FSMf5H0o9zlQYQD8&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwj459u_IzXTAhXFuhoKHfVSBLEQ6AEIHTAB#v=onepage&q=Eduard%20von%20Fehrentheil%20und%20Gruppenberg&f=false [cit. 8. 4. 2017].

²²⁸ H. E. von KADICH – K. BLAŽEK, *Der Mährische Adel*, Brno 2000, s. 31.

ZÁVĚR

Práce si stanovila za hlavní cíl sfragistický a heraldický rozbor vybrané části pečetní sbírky uložené ve Fondu Rodinný archiv Šliků ve Státním oblastním archivu v Zámrsku a na základě získaných poznatků určit majitele jednotlivých pečetí. Ze sfragistického pohledu byl tento cíl splněn. Všechny pečeti byly určeny jako novověké a erbovní. Použitým pečetním materiálem je výhradně španělský lak v různých odstínech červené barvy. Pouze u pečeti č. 36 byla použita zelená barva, která ale není v souvislosti se vznikem sbírky nijak neobvyklá. Další částí výzkumu byl heraldický rozbor. Ten byl složitější, neboť bylo zapotřebí pracovat kreativně a vypořádat se s terminologií. Mnohé štíty nabývají neheraldických tvarů a jsou děleny na více polí. Figury jsou zachycovány více realisticky, tedy bez předepsané heraldické stylizace. Vyskytují se nové typy přileb. Přikrývadla jsou enormně bohatě tvarovaná. Obecné příručky, obsahující pravidla především pro středověký materiál, se staly nedostačujícími. Bylo potřeba dohledat odbornou literaturu, která se orientuje na období pozdější doby a s její pomocí objasnit některé jevy. I přes veškerou snahu podat co nejbližší popis, se nepodařilo vše jednoznačně určit.

Nezanedbatelným problémem při dohledávání majitelů pečetí bylo velmi omezené množství využitelných informací. Bylo nutné dohledávat podobné či stejné erby v mnoha různých u nás doposud nepříliš známých publikacích. V případě neznalosti lokality, období či společenského postavení majitele nezbyvá nic jiného než vyhledávání na internetu. Zadání jména, jeho varianty nebo hesla uvedeného na pečetích, vedlo mnohdy k dopátrání potenciálních vlastníků. Využití internetu bylo nezbytné, zvláště po zjištění, že pečeti nejsou české provenience a cesta do zahraničních archivů byla nemožná. Bylo použito množství informací jak z genealogických zahraničních portálů, tak i z různých německo-jazyčných zdigitalizovaných knih a článků. Jedinou nevýhodou takového vyhledávání je, že bez potřebné registrace většinou nelze získat detailní údaje. Přístupné informace mohou být tak jen torzovité nebo i chybné. Pokud jsou však jediným dostupným zdrojem, stávají se pro výzkum cennými.

Bylo zjištěno, že většina pečetí patří německým svobodným pánům, žijícím v časovém rozmezí 17. – 19. století. Své malé zastoupení tu mají i urozené ženy. Příkladem je baronka Elise König von Warthausen. Část pečetí náleží také úřadům

těchto pánů, ať se již jedná o patrimoniální soudy či jiné úřady. Jeden z větších úspěchů této práce lze spatřit v tom, že se podařilo určit majitele téměř jedné třetiny zpracovávaných pečeti. Jednalo se o příslušníky rodu Königů. V důsledku toho mohly být dohledány informace, spojené s tímto rodem, které jsou podrobně uvedeny v podkapitole 5.2. U ostatních pečeti byli dohledáni potenciální vlastníci nebo rod, z něhož majitelé pocházeli. Takto se muselo postupovat zejména u němých pečeti, u kterých nebylo určení konkrétního majitele možné.

Byla zpracována pouze část pečeti patřící do jednoho bezesporu zajímavého pečetního celku. Takový malý střípek z mozaiky. Nevýhodou této sbírky je, že žádná z pečeti není připojena k písemnosti, ze které by se daly získat potřebné informace – datum, konkrétní majitel pečeti. Jediným nosičem informací byly pouze samotné pečeti. Při takovém výzkumu se nabízí mnoho otázek. Trpělivost při postupném získávání informací, ale nakonec přinesla výsledky. Na úplný závěr si zkusme položit dvě otázky: Proč vlastně vznikla takováto pečetní sbírka a jak se ocitla v Rodinném archivu Šliků? Má její uspořádání nějakou logiku, nebo byly jednotlivé pečeti na plata kladeny bez určitého záměru? Rod Šliků byl velmi významným a vzdělaným českým, ale i říšským rodem. Měl společenské styky s vysoce postavenými osobami. Příslušníci tohoto rodu dosahovali v každé době vždy výtečného vzdělání a zastávali ve většině případů důležité státní funkce. Někteří z nich byli členy Řádu maltézských rytířů. Zajímavé je, že i část majitelů zkoumaných pečeti byla příslušníky tohoto řádu. Nebude to náhoda a bude existovat určitá spojitost. Na tuto otázku zatím nemáme odpověď. Počátek 19. století je návratem historických slohů. Společnost se zajímala více o svou minulost. Narůstal zájem o diplomatiku, numismatiku i sfragistiku. Vznikalo velké množství různých sbírek. Proč by tedy některý z příslušníků tohoto rodu nemohl být vášnivým sběratelem, který si založil pamětní pečetní sbírku významných osobností, obchodních partnerů či přátel? Způsob, jakým je sbírka vytvořena, by tomu plně odpovídal. Zrovna tak se nabízí i varianta, zda nemohl sbírku Šlikům někdo darovat. Pokud byla sbírka doplňována průběžně, mohla být předávána z generace na generaci. Mohla by tedy vzniknout i dříve, než v 19 nebo na počátku 20. století. Jsou to ale pouhé domněnky. Sbírkou je logicky uspořádána. Každé plato pečeti má zřejmě svůj hlubší význam. Tuto ideu ale nelze s jistotou potvrdit, protože by musel být proveden podrobný výzkum celé této sbírky. Jistě by to bylo velmi zajímavé a snad

by mohl být konečně odhalen i její původ a důvod jejího vzniku, který zůstává prozatím stále neznámý.

Zabývat se rozbory sfragistických sbírek má svůj význam a smysl. Pečeti nemají jen uměleckou hodnotu, nejsou pouhými krásnými obrázky. Dovídáme se z nich mnoho zajímavých informací o lidské společnosti. Jakým způsobem lidé žijící v době dávno minulé přemýšleli a jaké uznávaly hodnoty. Tak je tomu i v případě této pečetní sbírky, byť ještě nevydala všechna svá tajemství. Právem jsou pečeti nazývány poklady z vosku.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

Seznam pramenů

Státní oblastní archiv v Zámrsku (dále SOA Zámorsk) archivní fond Rodinný archiv Šliků, inv. č. 905, fascikl č. 21.

SOA Zámorsk, archivní fond Rodinný archiv Šliků, inv. č. 905, fascikl č. 22.

SOA Zámorsk, archivní fond Rodinný archiv Šliků, č. kart. 79, inv. č. 567; inv.č. 570; inv.č. 571; inv. č. 572; inv. č. 573; inv. č. 575.

SOA Zámorsk, archivní fond Rodinný archiv Šliků, č. kart. 80, inv. č. 578; inv. č. 579;

inv. č. 580; inv. č. 581; inv. č. 582; inv.č. 583; inv. č. 584; inv. č. 585; inv. č. 586; inv. č. 587.

SOA Zámorsk, archivní fond Rodinný archiv Šliků, č. kart. 81, inv. č. 588; inv. č. 589; inv. č. 590; inv. č. 591; inv. č. 592.

Soupis archivních pomůcek

MARTÍNKOVÁ Marie – PEŠTOVÁ Jiřina – TURČÍN Oldřich, *Rodinný archiv Šliků 1416 – 1948 (1957)*, inventář, Zámorsk 1986

Seznam literatury

BĚLIČOVÁ Milena, *Sbírka pečetních typářů a razítek Archivu Národního muzea*, Časopis Národního muzea, řada historická 181, č. 1 – 2, 2012, s. 44. – 68.

BLAŽEJOVÁ Lucie – KINDL Josef – KUDRNOVÁ Jana, *Představení brněnských a vybraných mimobrněnských sfragistických sbírek*, Brno v minulosti a dnes 27, 2014, s. 259 – 271.

BLAŽEK Konrad, *Ausgestorbener Adel der Preussischen Provinz Schlesien*, Brno 2000.

BOLOM – KOTARI Martina, *Pečeti hradiských premonstrátů v pozdním středověku a raném novověku*, Červený Kostelec 2015.

BUBEN Milan, *Encyklopedie heraldiky*, Praha 1999.

BUBEN Milan, *Hrabata Schlikové, Střední Evropa*. Revue pro středoevropskou kulturu a politiku 8, č. 25, Praha 1992, s. 97 – 114.

BUBEN Milan, *Heraldika*, Praha 1986.

- CAST Friedrich, *Historisches und genealogisches Adelsbuch des Königreichs Württemberg*, Stuttgart 1844.
- DACHENHAUSEN Alexander, *Genealogie Ritter von Henzler Edlen von Lehnensburg nebst Stmmtafeln gleichnamiger und verwandter Geschlechter*, Brünn 1898.
- DVOŘÁK Max, ml. *Hrabata šlikové a jejich archiv v Kopidlně*, Český časopis historický č. 5, Praha 1895, s. 41 – 48.
- HOŠŤÁLEK Stanislav, *Vývoj středověkých přileb obrněného jezdeckva v Čechách a na Moravě a jejich používání v heraldice*. In: II. setkání genealogů a heraldiků. Ostrava 15. – 16. 10. 1983, Sborník příspěvků. Ostrava 1984.
- KADICH Heinrich von Edlen – BLAŽEK Konrad, *Der Mährische Adel*, Brno 2000.
- KNESCHKE Ernst Heinrich, *Neues allgemeines deutsches Adels – Lexikon, im Vereine mit mehreren Historikern*, Leipzig 1867.
- KREJČÍKOVÁ Jarmila – KREJČÍK Tomáš, *Úvod do české sfragistiky*, Ostrava 1989.
- KUBEŠ Jiří, *Diplomaticko – úřední cesta generálního válečného komisaře Leopolda Josefa hraběte Šlika z Pasounu a Holiče (1663-1723) po středoevropských dvorech v roce 1706*, Východočeský sborník historický, sv. 11, Východočeské muzeum v Pardubicích 2002.
- KUČERA František, *Tvarový vývoj štítu v renesanci a baroku*. In: II. setkání genealogů a heraldiků. Ostrava 15. – 16. 10. 1983. Sborník příspěvků. Ostrava 1984, s. 64 – 69.
- LORENZ Ottokar, *Lehrbuch der gesamten wissenschaftlichenealogie*, Salzwasser Verlag 2014.
- MARÁZ Karel, *Sfragistika: studijní texty pro posluchače pomocných věd historických a archivnictví*, Brno 2014.
- MILEC Miroslav, *Občanské pečetě a znamení na pečetích*, Brno 2011.
- MILEC Miroslav, *Rodové pečetě*, Brno 2011.
- MILEC Miroslav, *Šlechtické pečetě*, Brno 2011.
- MISCHKE Wojciech, *Pieczecie polskie w czeskich bazach internetowych*, In: Zenon PIECH – Wojciech Strzyzewski, *Zbiory pieczeci w Polsce*, Warszawa 2009, s. 477 – 498.

- MYSLIVEČEK Milan, *Velký erbovník, Sv. 1. Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, Plzeň 2005.
- MYSLIVEČEK Milan, *Velký erbovník, Sv. 2. Encyklopedie rodů a erbů v zemích Koruny české*, Plzeň 2006.
- NEUBECKER Ottfried, *Grosses Wappen – Bilder – Lexikon: der bürgerlichen Geschlechter Deutschlands, Österreichs und der Schweiz*, Battenberg 2008.
- PILNÁČEK Josef, *Neznámé rody a znaky staré Moravy*, Brno 2010.
- PILNÁČEK Josef, *Občanské znaky*, Brno 2009.
- PILNÁČEK Josef, *Rody starého Slezska*, Brno 2010.
- PILNÁČEK Josef, *Staromoravští rodové*, Brno 2011.
- POHANKA Henry, *Heraldika v souvislostech*, Praha 2013.
- PŘIBYL ALOIS, *O palatinech*, erbovní sešit č. 3 – 4, Praha 1969.
- ROHÁČEK Jiří, *Epigrafika v památkové péči*, Praha 2007.
- SHÖLER Eugen, *Eyb, Adelsfamilie*, publiziert am 18. 07. 2011; in: Historisches Lexikon Bayerns.
- SEVERA Michal – PETRUS Martin, *Sfragistické sbírky u nás, péče o ně a možnosti jejich prezentace (centrální sbírky institucí, vybrané sbírky Liberecka, východních Čech a soukromé sbírky)*, Archivní časopis 64, 2014.
- SMETANA Ilja – JAKYMENKOVÁ Valentýna, *Mince a medaile hrabat Šliků*, Česká numismatická společnost pobočka v Chebu 2014.
- ŠIMEK Tomáš, *Pečeti a pečetidla východočeských archivů a některých muzeí 1226 – 1620*, Praha 2008.
- VINAŘ Otakar, *Pět století šliků*, Praha 1998, s. 121 – 177. (Heraldika a genealogie. Roč. 31. Č. 3 – 4. Zvláštní otisk).
- Seiner Churfürstlichen Durchleucht zu Pfalz etc. Hof- und Staats-Kalender: für d. Jahr ... 1788*, Mnichov 1788.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

CAST Friedrich, *Historisches und genealogisches Adelsbuch des Königreichs Württemberg*, Stuttgart 1844. Dostupné v elektronické podobě na:

https://books.google.cz/books?id=1_bMZx5Y6J4C&pg=PA223&dq=Geschlecht+Von+Harling&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjJs6f6xPnSAhWizRoKHYROAQo4FBDoAQg3MAQ#v=onepage&q=Geschlecht%20Von%20Harling&f=false [cit. 23. 3. 2017].

CREILSHEIM Sigmund, *Die Reichsfreiherrn von Crailsheim*, Familiengeschichte, München 1905. Dostupné v elektronické podobě na:

<http://digital.ub.uni-duesseldorf.de/ihd/content/pageview/8753978> [cit. 5. 5. 2017].

DACHENHAUSEN Alexander, *Genealogie Ritter von Henzler Edlen von Lehensburg nebst Stammtafeln gleichnamiger und verwandter Geschlechter*, Brünn 1898. Dostupné v elektronické podobě na:

<file:///C:/Users/Tom%C3%A1%C5%A1/Downloads/Genealogie%20der%20Ritter%20von%20Henzler%20Edlen%20v%20Lehensburg%20nebst%20Stammtafeln%20gleichnam.pdf> [cit. 1. 4. 2017].

FRITSCH Thomas, *Allgemeines Historisches Lexicon, in welchem das Leben und die Thaten derer Patriarchen, Propheten, Apostel ... nebst denen Ketzern, wie nicht weniger derer Käyser, Könige, Chur- und Fürsten ... in Alphabetischer Ordnung mit bewehrten Zeugnissen vorgestellt werden: Fortsetzung des allgemeinen Historischen Lexici .... 5*, Frankfurt 1714. Dostupné v elektronické podobě na:

https://books.google.at/books?id=avBPAAAaAAJ&pg=PA323&lpg=PA323&dq=Pelckhofen+Adel&source=bl&ots=k7wRlnP2IW&sig=RHJK1g0B-zVFsoz4SCXZRCCC8So&hl=de&sa=X&ved=0ahUKEwjO1J_8mMjPAhXIXRoKHQ9hDhEQ6AEIKTAB#v=onepage&q=Pelckhofen%20Adel&f=false [cit. 5. 5. 2017].

LORENZ Ottokar, *Lehrbuch der gesamten wissenschaftlichenealogie*, Mnichov 2014, s. 205. Dostupné v elektronické podobě na:

https://books.google.cz/books?id=D0nCBQAAQBAJ&pg=PA205&lpg=PA205&dq=Eduard+von+Fehrentheil+und+Gruppenberg&source=bl&ots=xxL99xHeQr&sig=3pEPZ4ISVs6FSMf5H0o9zlQYQD8&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwj459u_IZXTAhXFuhoKHfVSBLEQ6AEIHTAB#v=onepage&q=Eduard%20von%20Fehrentheil%20und%20Gruppenberg&f=false [cit. 8. 4. 2017].

LUBIENICKI Karl, *Allgemeines Gelehrten – Lexicon: Darinne die Gelehrten aller Stände sowohl männ – als weiblichen Geschlechts, welche vom Anfange der Welt bis auf ieszige Zeit gelebt, und sich der gelehrten Welt bekannt gemacht..*; Bd. 3.,

Gleditsch 1810. Dostupné v elektronické podobě na:

<https://books.google.cz/books?id=2i5KAAAACAAJ&pg=PA1417&dq=Georg+III+v on+Ehingen&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwjM653RnqTTAhVGvRoKHcSWCdo4HhDoAQgmMAE#v=onepag> [cit. 10. 4. 2017].

PETER Bernard, *Historische heraldische Exlibris (12)*, 2009. Dostupné

v elektronické podobě na:

<http://www.dr-bernhard-peter.de/Heraldik/seiten/exlibris12.htm> [11. 3. 2017].

KNESCHKE Ernst Heinrich, *Neues allgemeines deutsches Adels – Lexikon*, im Vereine mit mehreren Historikern, Leipzig 1867. Dostupné v elektronické podobě

na: <https://books.google.cz/books?id=nVsBAAAAQAAJ&pg=RA1-PA66&dq=Franz+Joseph+von+Schab+auf+Nebel&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiht diOjIbTAhVLVSwKHUJJCHU4ChDoAQgxMAM#v=onepage&q=Franz%20Joseph%20von%20Schab%20auf%20Nebel&f=false> [cit. 1. 4. 2017]

REICHWALD Helmut., *Schloss Fachsenfeld*, Heidelberg 2014, s. 175 – 179.

Dostupné v elektronické podobě na:

<https://journals.ub.uni-heidelberg.de/index.php/nbdpfbw/article/viewFile/12944/6774>

[24. 3. 2017].

SHÖLER Eugen, *Eyb, Adelsfamilie*, publiziert am 18. 7. 2011; in: Historisches

Lexikon Bayerns. Dostupné v elektronické podobě na:

<https://www.historisches-lexikon->

[bayerns.de/Lexikon/Eyb,_Adelsfamilie#Anf.C3.A4nge.2C_Name.2C_Linien](https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/Lexikon/Eyb,_Adelsfamilie#Anf.C3.A4nge.2C_Name.2C_Linien) [cit. 1. 4. 2017].

Biografie: Baron Reinhard Freiherr von König – Fachsenfeld. Dostupné

v elektronické podobě na:

<http://www.reinhard-von-koenig-schule.de/content/14> [cit. 28. 3. 2017].

Edice Siebmacherova Wappenbuchu. Dostupné v elektronické podobě na:

<http://www.rambow.de/siebmachers-wappenbuch.html> [cit. 14. 3. 2017].

Genealogie rodu Herwarthů. Dostupné v elektronické podobě na:

<https://www.deutsche-biographie.de/sfz30389.html#ndbcontent> [cit. 23. 3. 2017].

Genealogie rodu Königů. Dostupné v elektronické podobě na:

<https://www.geni.com/people/Wilhelm-von-K%C3%B6nig/6000000016882044016>

[cit. 23. 3. 2017].

Geschichte Pelkovenschlössl. Dostupné v elektronické formě na:

<http://www.pelkovenschloessl.de/m/uber-uns/geschichte/> [cit. 5. 5. 2017].

Korespondenz des Schatzmeisters Freiherr Ferdinand von König – Fachsenfeld mit dem Kommendator und verschiedenen Ritterbrüdern Sofie mit Behörden und Privatpersönen in Ordensangelegenheiten, Laufzeit: 1874 – 1906. Dostupné v elektronické podobě na:

<https://www.deutsche-digitale->

[bibliothek.de/item/DH3C2CHUY7DMDQNFQHBKT5DPCU6U5LMX](https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/item/DH3C2CHUY7DMDQNFQHBKT5DPCU6U5LMX) [cit. 24. 3. 2017].

Seiner Churfürstlichen Durchleucht zu Pfalz etc. Hof- und Staats-Kalender: für d. Jahr ... 1788, Mnichov 1788, s. 10 – 14. Dostupné v elektronické podobě na:

<https://books.google.cz/books?id=ziNKAAAACAAJ&pg=PA14&lpg=PA14&dq=Franc+Ioseph+Segesser&source=bl&ots=3fRvRp-pCb&sig=HHi9g1xyYbrixHyi-X1cQbmKMrc&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwi1koqm45fTAhXKnBoKHTzKD8YQ6AEINDAE#v=onepage&q=Franc%20Ioseph%20Segesser&f=false> [9. 4. 2017].

Přílohy obrazové

1) pečeť č. 1

2) pečeť č. 2

3) pečet' č. 3

4) pečet' č. 4

5) pečet' č. 5

6) pečet' č. 6

7) pečet' č. 7

8) pečet' č. 8

9) pečet' č. 9

10) pečet' č. 10

11) pečeť č. 11

12) pečeť č. 12

13) pečet' č. 13

14) pečet' č. 14

15) pečet' č. 15

16) pečet' č. 16

17) pečet' č. 17

18) pečet' č. 18

19) pečet' č. 19

20) pečet' č. 20

21) pečet' č. 21

22) pečet' č. 22

23) pečet' č. 23

24) pečet' č. 24

25) pečet' č. 25

26) pečet' č. 26

27) pečet' č. 27

28) pečet' č. 28

29) pečet' č. 29

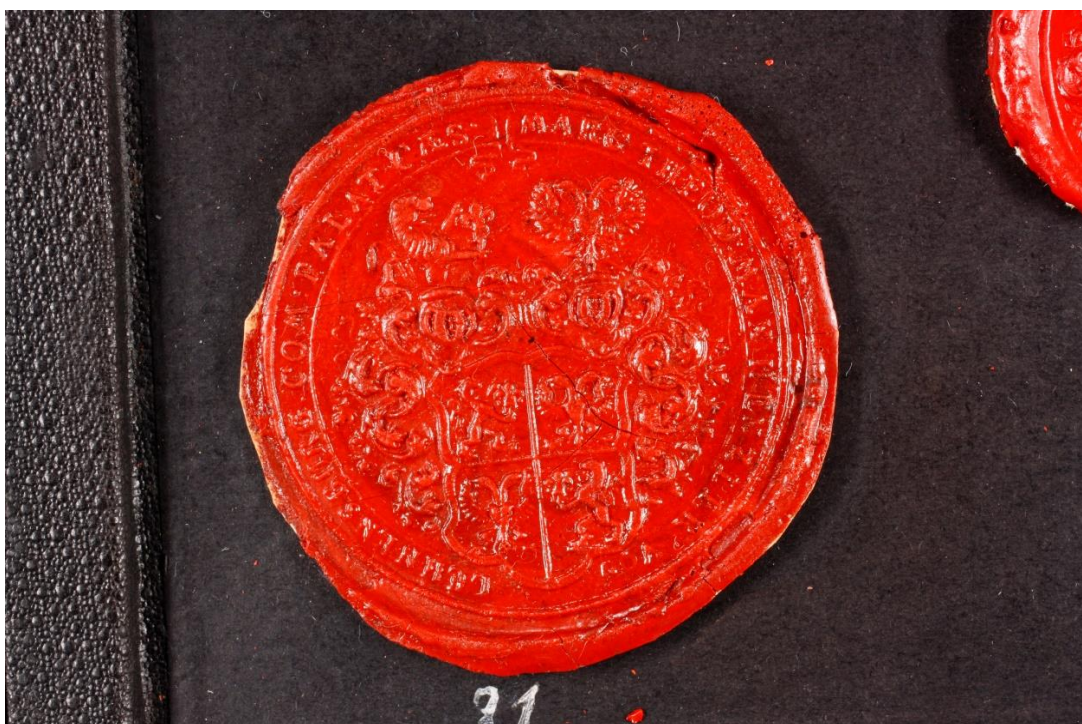
30) pečet' č. 30

31) pečet' č. 31

32) pečet' č. 32

33) pečet' č. 33

34) pečet' č. 34

35) pečet' č. 35

36) pečet' č. 36

37) pečet' č. 37

38) pečet' č. 38

39) pečet' č. 39

40) pečet' č. 40

41) pečet' č. 41

42) pečet' č. 42

43) pečet' č. 43

44) pečet' č. 44

45) pečet' č. 45

46) plato č.II Freiherrn – 45 ks pečeti

